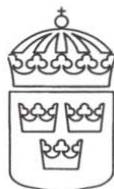

Riksdagens protokoll

1993/94:74

Torsdagen den 17 mars

Kl. 12.00–15.42

Protokoll
1993/94:74

1 § Meddelande om anmälan till deltagande i debatter måndagen den 28 mars

Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Anmälan till deltagande i kammarens debatter måndagen den 28 mars bör göras till kammarkansliet senast fredagen den 25 mars kl. 11. Talarlista till måndagen kan då presenteras i Kammarinformation, KI, på eftermiddagen fredagen den 25 mars.

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1993/94:165 till konstitutionsutskottet

1993/94:184 till justitieutskottet

1993/94:223 till trafikutskottet

Motionerna

1993/94:Bo16–Bo19 till bostadsutskottet

1993/94:Sf30 till socialförsäkringsutskottet

3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 16 mars

KrU11 Idrott

Mom. 5 (tillsättande av en statlig idrottsutredning med kvinnoprofil)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

269 för utskottet

13 för res.

1 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 71 m, 22 fp, 24 c, 20 kds, 18 nyd, 1 -

För res.: 1 fp, 10 v, 2 -

Avstod: 1 s

Frånvarande: 24 s, 9 m, 10 fp, 7 c, 6 kds, 5 nyd, 4 v, 1 -

Kristina Svensson (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU13 Folkbildning

Mom. 1 (beräkning av medel för bidrag till folkbildningen)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. mot. Kr411 i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

116 för res. 1

11 för mot. Kr411

161 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res.

Huvudvotering:

161 för utskottet

129 för res. 1

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 23 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2 -

För res. 1: 117 s, 10 v, 2 -

Frånvarande: 21 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 2 (beräkning av särskilda medel för åtgärder mot främlingsfientlighet och rasism)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

159 för utskottet

128 för res. 2

2 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 22 fp, 26 c, 20 kds, 18 nyd, 2 -

För res. 2: 116 s, 10 v, 2 -

Avstod: 1 fp, 1 kds

Frånvarande: 22 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

1. utskottet

2. res. 4 (m)

Votering:

212 för utskottet

75 för res. 4

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 22 fp, 26 c, 19 kds, 18 nyd, 10 v, 3 -

För res. 4: 1 s, 71 m, 1 fp, 1 kds, 1 -

Frånvarande: 23 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 6 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 10 (medelsanvisningen till Bidrag till kontakttolkutbildning)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

3. mot. Kr411 i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

119 för res. 5

10 för mot. Kr411

160 avstod

60 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5

Huvudvotering:

159 för utskottet

129 för res. 5

1 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 22 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 1 -

För res. 5: 116 s, 10 v, 3 -

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 22 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UbU5 Anslag till Sveriges lantbruksuniversitet, m.m.

Mom. 10 (anslagsbeloppet under Sveriges lantbruksuniversitet)

1. utskottet

2. res. (s)

Votering:

168 för utskottet

120 för res.

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 71 m, 22 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 8 v, 2-
För res.: 116 s, 2 v, 2-
Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UbU6 Vissa skollagsfrågor

Mom. 2 (bidragssystemet för fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 1 (s)
3. men. i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

118 för res. 1

11 för men.

159 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res.

Huvudvotering:

160 för utskottet

128 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 22 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2-
För res. 1: 116 s, 10 v, 2-
Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 3 (nivån på det kommunala bidraget till fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 2 (s)
3. men. i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

Men. ställdes mot res. 2 som biträdde med acklamation.

Huvudvotering:

158 för utskottet

130 för res. 2

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 22 fp, 25 c, 20 kds, 18 nyd, 2-
För res. 2: 116 s, 1 c, 1 kds, 10 v, 2-
Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 4 (tillsynen m.m. av fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 3 (s)

Votering:

158 för utskottet

129 för res. 3

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 22 fp, 26 c, 21 kds, 17 nyd, 1 -

För res. 3: 116 s, 10 v, 3 -

Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 5 c, 5 kds, 6 nyd, 4 v

Mom. 5 (elevavgifter vid fristående skolor)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Votering:

160 för utskottet

128 för res. 4

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 22 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2 -

För res. 4: 116 s, 10 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 9 m, 11 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 6 (funktionshindrade elevers rätt att välja fristående skola)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

Votering:

158 för utskottet

129 för res. 5

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 20 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2 -

För res. 5: 116 s, 1 fp, 10 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 9 m, 12 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 7 (vissa skyldigheter för fristående skolor)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:

274 för utskottet

12 för men.

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 71 m, 22 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 3 -

För men.: 1 s, 10 v, 1 -

Frånvarande: 24 s, 9 m, 11 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 9 (behörighetskrav för nationella program i gymnasieskolan)

1. utskottet

2. res. 6 (s)

Votering:

161 för utskottet

128 för res. 6

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 23 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2 -

För res. 6: 116 s, 10 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU7 Tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1993/94

Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU9 Åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet

Mom. 3 (indirekt diskriminering)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:

276 för utskottet

13 för men.

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 71 m, 23 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2 -

För men.: 1 s, 10 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 4 (ett generellt utformat diskrimineringsförbud)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:

274 för utskottet

14 för men.

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 70 m, 23 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2 -

För men.: 2 s, 10 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 10 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Mom. 6 (rättegångskostnader)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:
276 för utskottet
13 för men.
60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 71 m, 23 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 2 -

För men.: 1 s, 10 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

Mom. 8 (diskrimineringslagstiftning för funktionshindrade)

1. utskottet

2. res. (s)

Votering:

162 för utskottet

127 för res.

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 23 fp, 26 c, 21 kds, 18 nyd, 1 v, 2 -

För res.: 116 s, 9 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 9 m, 10 fp, 5 c, 5 kds, 5 nyd, 4 v

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU10 Statliga arbetsgivarfrågor, anslag

Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU20 Arbetsdomstolen m.m., anslag

Kammaren biföll utskottets hemställan.

BoU10 Anslag till Lantmäteriverket och Centralnämnden för fastighetsdata m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

BoU11 Anslag till främjande av rennäringen m.m.

Mom. 7 (anslag till prisstöd till rennäringen)

1. utskottet

2. res. 1 (nyd)

Votering:

266 för utskottet

19 för res. 1

1 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 71 m, 23 fp, 25 c, 21 kds, 9 v, 3 -

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

För res. 1: 1 s, 17 nyd, 1 -
Avstod: 1 v
Frånvarande: 23 s, 9 m, 10 fp, 6 c, 5 kds, 6 nyd, 4 v

Mom. 9 (anslag till ersättningar för viltskador m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (nyd)

Votering:

269 för utskottet

17 för res. 2

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 70 m, 22 fp, 26 c, 21 kds, 10 v, 4 -

För res. 2: 17 nyd

Frånvarande: 22 s, 10 m, 11 fp, 5 c, 5 kds, 6 nyd, 4 v

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

BoU12 Byggforskning, fonden för fukt- och mögelskador och åtgärder mot radon i bostäder

Mom. 3 (Boverkets förslag om radonåtgärder)

1. utskottet

2. res. (s)

Votering:

157 för utskottet

127 för res.

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 69 m, 23 fp, 26 c, 20 kds, 17 nyd, 1 v, 1 -

För res.: 116 s, 9 v, 2 -

Frånvarande: 22 s, 11 m, 10 fp, 5 c, 6 kds, 6 nyd, 4 v, 1 -

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

4 § Mottagande av asylsökande m.m.

Föredrogs

socialförsäkringsutskottets betänkande

1993/94:SfU11 Mottagande av asylsökande m.m. (prop.1993/94:94).

Anf. 2 MAUD BJÖRNEMALM (s):

Herr talman! I socialförsäkringsutskottets betänkande behandlas mottagande av asylsökande. Det handlar om arbete och sysselsättning för asylsökande.

kande. Det handlar också om dagbidrag, bostadsersättning, hälso- och sjukvård och tillfälliga uppehållstillstånd. Det är med andra ord en diverseproposition vi har att behandla här i kammaren.

I dag går mottagandet av asylsökande till så att den asylsökande först kommer till en utredningssluss. Syftet med utredningsslussar var och är att utredningen skall ske så snabbt som möjligt och att den asylsökande skall finnas tillgänglig under utredningstiden för att undvika långa handläggningstider. Därefter får den asylsökande komma till en förläggning och där vänta på beslut och en eventuell kommunplats.

Den förläggningsverksamhet som Invandrarverket bedriver omfattar utredningsslussar och förläggningar, både fasta och tillfälliga beroende på antalet asylsökande. En del förläggningar drivs på entreprenad av organisationer och andra av kommuner, men de flesta drivs i Invandrarverkets regi.

De asylsökande skall självfallet ha en värdig behandling under sin väntetid. Men hur man än försöker ordna olika saker måste det primära och viktigaste vara de korta handläggningstiderna.

Nu anser regeringen att om de asylsökande, i större utsträckning än vad som nu gäller, själva ordnar sin bostad kommer kostnaderna för mottagandet att minska. Eget boende skulle också, enligt regeringen, ge den asylsökande ökade möjligheter till ett mera aktivt liv och innebära en minskad social isolering under väntetiden.

För att stimulera den asylsökande att skaffa egen bostad skall bostadsersättning utgå med 500 kr per månad för ensamhushåll och 1 000 kr för familjer. Invandrarverket skall ändå vara skyldigt att hålla plats på förläggning om det egna boendet misslyckas.

Ibland kan man i debatten få den uppfattningen att de flesta förläggningar består av baracker utplacerade någonstans i skogen. Folkpartister talar gärna om våra "flyktingläger". I själva verket är de allra flesta förläggningar inrymda i våra vanliga bostadsområden där de asylsökande bor i vanliga lägenheter och har eget hushåll.

Regeringen är tydligen medveten om att förslaget kan medföra förlängda handläggningstider. Därför föreslår regeringen att dagersättningen skall kunna reduceras om någon håller sig undan och på så sätt fördröjer eller försvårar utredningen.

Utskottet vill att regeringen noga skall följa utvecklingen av det egna boendet – särskilt när det gäller effekterna på handläggningstiderna – och komma med förslag till åtgärder om det egna boendet får negativa konsekvenser.

I propositionen föreslås också att alla förläggningarna skall vara öppna för entreprenad. Vi socialdemokrater motsätter oss inte entreprenader, men vi anser ändå att det bör finnas en grundorganisation med utredningsslussar och ett antal fasta förläggningar. Vi anser att det är viktigt med flexibilitet i förläggningsverksamheten. Det går inte att börja förhandla med entreprenörer vid en stor inströmning av asylsökande och vid ett stort akut behov av platser. Då blir det åter uthyrarnas marknad och de som bestämmer priset.

Det är också viktigt att Invandrarverket formulerar grundprinciperna för vad en entreprenad skall innehålla och även formulerar konkreta och mätbara mål för kostnad och kvalitet när det gäller verksamheten.

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Regeringen anser att det räcker med att skriva in en skyldighet för personalen att iaktta tystnadsplikt i de privata entreprenörsavtalen. Vi anser att regeringen tagit väl lätt på tystnadsplikten. Det ansåg resten av utskottet också. Därför gör man ett tillkännagivande att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag till lagreglering.

Sedan juli 1992 finns det möjlighet för en asylsökande att få arbetstillstånd, om Invandrarverket gör bedömningen att beslut inte kommer att fattas inom fyra månader från det ansökan lämnats in. Det här medför ökad byråkrati, onödiga kostnader och merarbete för personalen. Invandrarverket har i sin budgetframställning för 1994/95 angett att det går åt sex årsarbete för att hantera undantagen från arbetstillstånden, och det är bara 50 stycken som lyckats få arbete.

Vi vill vända på det hela och säger att om den asylsökande har varit på förläggningen i fyra månader och får ett erbjudande om arbete, skall arbetstillstånd medges.

Följer man vårt och Invandrarverkets förslag, skulle det ge en besparing på 1,5 miljoner kronor. Utskottet skriver därför i sitt betänkande, bl.a. med anledning av vår motion, att regeringen skall finna en bättre lösning i arbetstillståndsfrågan än vad som finns i dag.

Herr talman! I propositionen föreslås att målsättningen skall vara att alla asylsökande skall arbeta eller delta i någon form av organiserad verksamhet under 40 timmar per vecka. Det är viktigt att det finns meningsfull verksamhet på förläggningar för vuxna, men särskilt viktigt är det att ungdomar mellan 16 och 18 år har något vettigt att göra, och det är oerhört viktigt att man inom den organiserade verksamheten ordnar med studier för ungdomarna.

Det som i första hand kan komma i fråga när det gäller meningsfull sysselsättning är det som sker inom förlägningsområdet. Men om sysselsättningen skall gälla 40 timmar i veckan, räcker verksamheten inom området inte till, utan man behöver finna sysselsättning även utanför.

I propositionen sägs att det är i första hand Invandrarverket som skall ordna sysselsättning och teckna avtal med uppdragsgivaren, men om driften lagts ut på entreprenad, kan entreprenören träffa avtal om sysselsättning. Någon ersättning skall den asylsökande inte ha, och i princip bör det vara fråga om verksamhet som annars inte skulle bli utförd, sägs det i propositionen.

För att underlätta möjligheterna vill regeringen inte att asylsökande skall betraktas som arbetstagare i arbetsrättslig mening. Någon formell skyldighet att samråda med länsarbetsnämnd och berörd facklig organisation anser regeringen inte behöver finnas.

Det här kan vi socialdemokrater inte acceptera. Vi anser att det är orimligt att vissa delar av den arbetsrättsliga lagstiftningen inte skall gälla för asylsökande. Det kan ju leda till att asylsökande blir en andra klassens arbetskraft.

Vi anser också att det är Invandrarverket och inte några privata entreprenörer som skall teckna avtal om sysselsättning. Eftersom staten har huvudansvaret för mottagningen av asylsökande, måste staten via Invandrarverket även här ta sitt ansvar. Dessutom tycker vi att för att undvika att onödiga problem och konflikter uppstår, skall Invandrarverket samråda med Länsarbetsnämnden och berörd facklig organisation.

Regeringen föreslår att dagbidraget skall kunna sättas ner för personer över 18 år som utan giltigt skäl vägrar delta i organiserad verksamhet, och jag delar den uppfattningen. Ett förbiseende från regeringens sida måste ha varit att man inte tänkt på att de ungdomar mellan 16 och 18 år som bor i s.k. ungdomsboende har dagbidrag som vuxna. Vi föreslår nu i vår motion att dagersättningen skall kunna sänkas, om någon av dessa ungdomar systematiskt undandrar sig organiserad verksamhet. Så blev också utskottets beslut.

Herr talman! Ett enigt utskott har tidigare, med anledning av situationen i f.d. Jugoslavien, uttalat sig för möjligheten att ge temporärt uppehållstillstånd. I propositionen föreslår regeringen att tidsbegränsade uppehållstillstånd bör användas främst då människor flyr undan konflikter och kriser som bedöms ha kortare varaktighet. Det kan enligt propositionen också vara fråga om naturkatastrof eller en ekologisk katastrof.

Regeringen anser att det första tillståndet borde ges på sex månader och sedan eventuellt ytterligare sex månader, alltså sammanlagt ett år. I vår socialdemokratiska motion anser vi att den som flyr undan väpnade konflikter också skall kunna få tillfälligt uppehållstillstånd. I utskottet enades vi om att väpnade konflikter inryms i förslaget i propositionen, men vi anser också att tillfälliga uppehållstillstånd kräver ett genomarbetat återvändandeprogram.

Utskottet är av den uppfattningen att de förändringar som regeringen nu föreslår får ses som en form av beredskapslagstiftning i avvaktan på ett slutligt förslag från Invandrar- och flyktingkommittén, som nu behandlar den frågan.

I ett försök att komma till rätta med de alltför många nya ansökningar som lämnas in efter avslag hos Utlänningsnämnden föreslår regeringen skärpta kriterier för ny ansökan.

Vi delar regeringens uppfattning att avgörandet i de här frågorna skall flyttas över från Invandrarverket till Utlänningsnämnden. Vi delar också uppfattningen om en begränsning av rättshjälpen. Men förslaget till skärpning av kriterierna för bifall kan vi inte ställa oss bakom. Nuvarande bestämmelser om ny ansökan skall fortfarande gälla, och så blev utskottets beslut.

Herr talman! Härmed vill jag yrka bifall till vår reservation nr 2 och i övrigt bifall till utskottets hemställan.

Anf. 3 ARNE JANSSON (nyd):

Herr talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till våra reservationer 1, 5, 6 och 7, vilket på intet sätt förringar eller nedsätter värdet på de andra reservationer som vi har.

När man läser propositionen angående det egna boendet för asylsökande, måste man ställa sig mycket undrande till utskottets beslut. Har utskottet verkligen tagit ställning utifrån sakunderlag eller har möjligen politiska påtryckningar legat till grund, dvs. politik först – sunt förnuft och sakfrågor i andra hand?

De mest berörda remissinstanserna är negativa eller tveksamma till förslaget. Nämnas kan Utlänningsnämnden, Polisen, kommuner och Invandrarverket. Jag pratar alltså nu om det egna boendet. Även frivilligorganisationerna och Svenska kyrkan har invändningar. Vissa andra instanser – inte

nämnda vid namn – uppmärksammar regeringen på att vikten av ansvarsförhållandet mellan vistelsekommun och förläggning måste klargöras och föreslår samtidigt att den asylsökande alltid administrativt skall tillhöra en och samma förläggning.

De instanser som är positiva omnämns inte vid namn utan som "flertalet remissinstanser", vilka sägs vara "positivt inställda till regeringens förslag och anser det rimligt både av humanitära och av ekonomiska skäl".

Förslaget är alltså nedgjort av de tunga remissinstanserna. Det har regering och utskott inte tagit till sig. Politiken skall gå före!

De tunga remissinstanserna stöder Ny demokratis reservation nr 1 och vår åsikt att den asylsökande inte skall ha rätt att bo utanför förläggningen. Detta boende försvårar asylutredningen. En framtida eventuell avvisning kan försvåras. Staten kan lägga över ansvaret på kommunerna, vilket innebär otydliga ansvarsförhållanden, m.m.

Jag kommer så in på frågan om det ekonomiska biståndet. Utredningen om mottagande av asylsökande och flyktingar har föreslagit att nuvarande dagbidrag skall ersättas av lån. Eftersom vi anser att asylbeslut skall fattas snabbt, inom en tremånadersperiod, saknas skäl att ersätta dagbidrag med lån.

Vi delar regeringens uppfattning att ett lånesystem för just denna grupp skulle bli administrativt krångligt och förhållandevis dyrt. Det är inte rimligt att återkräva belopp för en kortvarig vistelse på förläggning eller att införa krångliga avskrivningsregler för utbetalade lån.

Nivån på dagersättningen anser vi bör reduceras kraftigt. Vi delar regeringens uppfattning att asylsökande under utredningstiden bör ges en lägre ekonomisk standard än vad som tillkommer den som är stadigvarande bosatt i landet.

Vi föreslår att sådan dagersättning som inkluderar egen mathållning slopas och att Invandrarverket i stället erbjuder heltidsboende inom förläggning. Dagersättningen, som alltså inte skall användas för mathållning, bör sänkas till 15 kr per dag för ensamstående, 10 kr per dag för sammanboende samt 5 kr per dag för barn.

För den som utan giltigt skäl vägrar att delta i aviserad sysselsättning eller undervisning eller som försvårar sin asylutredning bör dagersättningen helt dras in. Detta har föreslagits i lagrådsremissen, och vi delar den uppfattning som där framförs.

Eftersom vi föreslår helpensionsboende under utredningstiden inträffar inte några komplikationer med matersättning. Vi anser att Invandrarverket även i framtiden skall besluta om och betala ut det ekonomiska biståndet till asylsökande. Vi avvisar de tankar som framförs i propositionen om att CSN i framtiden skall komma att svara för utbetalning av ekonomiskt bistånd till asylsökande.

Herr talman! Utan att gå närmare in på våra övriga reservationer kan man märkligt nog konstatera att de remissinstanser som är mest berörda av de asylsökande är mest kritiska till propositionen. Detta inkluderar även betänkandet, som enligt de politiska spelreglerna blir en spegelbild av regeringens förslag. Det blir väl med detta ärende som med många andra när det gäller

flyktingpolitiken – verkligheten kommer med tiden åter att visa att vi hade rätt.

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Anf. 4 BERITH ERIKSSON (v):

Herr talman! Jag vill innan jag går in på Vänsterpartiets meningsyttring säga några ord om betänkandet i stort. Dagens betänkande innehåller en rad förslag till åtgärder som ger intrycket att asylsökande är svårhanterliga individer, som man måste ha en rad av instrument för att vid behov genom bestraffning kunna hantera. Vi ställer oss dock positiva till de förslag som syftar till att ge människor större möjligheter att ta ansvar för sin egen situation.

Så till Vänsterpartiets meningsyttring.

Mom. 1 i utskottets hemställan gäller huvudmannaskapet för asylmottagningen. Vänsterpartiet anser att det är principiellt tveksamt att samma myndighet som skall pröva och avgöra en persons asylansökan också skall ansvara för personens välbefinnande under den tid som vederbörande väntar på besked. Även om staten har betalningsansvaret anser vi att det är ute i de enskilda kommunerna som man har kunskapen om vilka resurser som finns i just den kommun som den asylsökande vistas i.

Det gäller resurser i form av frivilligorganisationer och föreningar, överblick vad gäller meningsfull sysselsättning i just den kommunen samt möjligheter att mobilisera frivilligt engagemang och medansvar hos kommuninvånare. Vi anser kommuninvånarnas möjligheter till insyn i och påverkan på verksamheten vara mycket viktiga, inte minst i arbetet för att minska främlingsfientlighet och rasism.

Vad gäller mom. 4 vill Vänsterpartiet att det åtminstone skall göras en utvärdering innan man kategoriskt säger nej till att kommuner själva skall driva flyktingförläggningar eller föreskriver att detta endast undantagsvis skall få förekomma.

Mom. 7 gäller delgivning av beslut. Vi motsätter oss att entreprenör som driver en förläggning också skall sköta delgivningen av asylbeslutet till den asylsökande. Vi tycker att detta skall skötas av tillståndsmyndigheten.

Vad gäller mom. 12, som handlar om rätten att arbeta under prövningstiden, har vi ungefär samma krav som socialdemokraterna. Det enda som skiljer oss åt är att vi inte har motsatt oss att entreprenören tecknar avtal om asylsökandes sysselsättning. För att spara tid i kammaren kommer vi här dock att rösta för socialdemokraternas reservation.

Mom. 18 avser nivån på dagersättningen. Vi tycker att man även i fortsättningen skall ha en knytning till socialbidragen, även om ersättningen utgår med ett lägre procentuellt belopp.

Under mom. 19 föreslås att dagersättningen skall användas som medel för bestraffning. Vi tycker inte att det vare sig i propositionen eller i utskottsbetänkandet har redovisats att det finns behov av sådana åtgärder.

Mom. 23 avser nivån på patientavgifter till läkare och för medicin. Jag vill bara påpeka att det förslag som lagts fram innebär att avgiften för ett läkarbesök plus medicin motsvarar ett och ett halvt dagbidrag. Detta är i dag 71 kr/dag för ensamstående och 61 kr/dag för makar. Läkarbesök och medicin föreslås tillsammans kosta minst 100 kr. Dagbidraget är ju för närvarande inte större än att det räcker till mat och det allra nödvändigaste. För en per-

son som lever på en förläggning där mat ingår kostar ett läkarbesök med medicin mer än fyra dagars dagersättning. Med tanke på den redan slimmade dagersättning som utgår tycker vi att avgiften för läkarbesök och medicin måste stå i bättre relation till de medel som den asylsökande förfogar över.

Till frågorna om återvandring och tortyrskador blir det tillfälle att komma tillbaka senare i kammaren. Vi arbetar i det första fallet i utskottet med ett förslag till betänkande. Vi förväntar oss i det andra fallet från Vänsterpartiet att det kommer en proposition som skall gälla behandling av tortyrskadade. Jag vill bara säga att vi är mycket glada över att höra att utredningen härom nu skall resultera i förslag.

Herr talman! Jag vill avsluta med några ord om mom. 32, rättshjälpen. Utskottet tror att antalet nya ansökningar skall minska, om man begränsar rättshjälpen vid förnyad ansökan. Vår uppfattning är dels att antalet nya ansökningar kommer att öka, dels att dessa kommer att bli av mycket skiftande kvalitet. Juristen är i dag den som kan övertyga den asylsökande om att det inte finns några nya skäl som skulle förändra verkets beslut. Det som händer i framtiden är förmodligen att man med hjälp av bekanta eller andra som arbetar med flyktingar kommer att överklaga besluten i sina ärenden. Vi anser också att detta kan medföra att fler människor kommer att gömma sig.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets meningsyttring vad avser mom. 1, 4, 18, 23 och 32. Vi kommer under mom. 12 att rösta för socialdemokraternas reservation.

Anf. 5 RUNE BACKLUND (c):

Herr talman! Socialförsäkringsutskottet betänkande nr 11 innehåller flera frågor som rör vårt mottagande av asylsökande. Det har flera talare noterat.

Få samhällsverksamheter har någonsin varit så utsatta för stora omvälvningar och påfrestningar som vårt flyktningmottagande har varit under de senaste åren. Antalet asylsökande har varierat kraftigt mellan åren. Det har i sin tur påverkat såväl mottagandets organisation som dess innehåll och inte minst dess kostnader.

Som framgår av vårt betänkande fanns det vid ingången av innevarande budgetår över 90 000 asylsökande och flyktingar i Invandrarverkets förläggningssystem. Prognosen tyder på att antalet personer, i slutet av det budgetår som nu behandlas, skall vara nere på 10 000. Förutsättningen för detta är naturligtvis att en ny stor grupp asylsökande inte anländer till våra gränser under det år som kommer. Detta visar kanske på svårigheterna i att planera och organisera denna verksamhet. Det svänger väldigt när det gäller både tiden och omfattningen.

Under de senaste åren har det riktats en hel del kritik både mot Statens invandrarverk och mot mottagningsverksamheten. Jag tänker inte gå in på detaljerna i den kritiken, men jag kan konstatera att en del kritiska synpunkter har varit berättigade men att det också har funnits en hel del kritik som har varit obefogad. I det stora hela måste det dock konstateras att man har klarat sina uppgifter på ett bra sätt, med tanke på den stora anspänning som har varit under de senaste åren. Detta konstaterar också regeringen i sin proposition.

Herr talman! Regeringens förslag till ny organisation och riktlinjer för

flyktingmottagandet innebär en vidareutveckling av vårt mottagande. Förslaget är baserat på de erfarenheter som vi har fått under de senaste årens verksamhet. I allt väsentligt ställer sig en bred utskottsmajoritet bakom regeringens förslag.

Huvudpunkten i förslaget är att Statens invandrarverk även fortsättningsvis skall vara huvudman för flyktingmottagandet och att verksamheten skall vara så flexibel som möjligt. För att uppnå ökad effektivitet och minskade kostnader skall verksamheten omfattas av ett anbuds- och konkurrensförfarande. Det gör att den del av verksamheten som drivs på entreprenad ökar.

För att stimulera fler asylsökande till att ordna ett eget boende öppnas det möjligheter för dem att få hyresersättning om de önskar bo hos släktingar eller bo på något annat sätt. Vi har ju diskuterat principen om att de skall ta ett ökat ansvar för sina egna liv i Sverige.

I förslaget vidareutvecklas den meningsfulla verksamhet som i dag finns på förläggningarna för de asylsökande. Verksamheten skall utökas tidsmässigt, och de asylsökande blir också skyldiga att delta i verksamheten.

Man har pekat på deltagande i svenskundervisning och verksamhet som innebär orientering om förhållandena i det svenska samhället. Det gäller deltagande i det gemensamma arbetet på förläggningarna, och det gäller deltagande i verksamheter utanför förläggningarna.

Den sista punkten har framkallat en del synpunkter. Det finns också en reservation när det gäller formerna för hur denna verksamhet skall bedrivas. Socialdemokraterna har i sin reservation pekat på att det skall vara ett obligatoriskt samrådsförfarande med länsarbetsnämnder och fackliga organisationer.

Vi har från majoritetens sida samma uppfattning som regeringen. Om detta skall fungera får man inte kringgärda verksamheten med alltför många tekniska och andra komplicerade regler som gör att verksamheten blir tungrodd och svårhanterlig. Då kommer man inte heller att nå speciellt många verksamheter utanför förläggningarna.

Från regeringens sida har man mycket klart sagt att det är fråga om uppgifter som normalt inte utförs på marknadsmässiga villkor. Man har pekat ut vissa områden som är lämpliga för den här typen av uppgifter. Därmed tycker vi heller inte att de konfliktpunkter finns som har berörts av ett par talare när det gäller anknytning till den övriga arbetsmarknaden och den ordinarie verksamheten – den som kan ske på vanliga marknadsmässiga villkor. Vi är på den punkten nöjda med regeringens avvägningar.

Jag kan inte låta bli att något kommentera Ny demokratis reservation när det gäller förläggningsverksamhetens organisation. Ny demokrati förordar en återgång till ett system som innebär att det skall vara någon form av – om jag har uppfattat det rätt – enkla förläggningar med helpension. Där aktiveras inte precis den asylsökande utan snarare passiviseras.

Argumentationen är litet märklig. Det är bara något år sedan en av Ny demokratis förgrundsgestalter, Bert Karlsson, åkte land och rike runt för att argumentera mot den nuvarande organisationen på Invandrarverkets förläggningar. Han sade att just det att människor trängdes ihop i förläggningar, att det inte fanns någon aktiv verksamhet osv., var fel. Nu pläderar Ny demokrati för en återgång till ett system som skulle innebära mer passivitet och

en återgång till ett helpensionsboende. Samtidigt har det under en längre tid varit en utveckling mot att man skall lämna hotell- och pensionsvistelserna och gå in för att de asylsökande skall ta ett ökat ansvar för sig själva.

Jag måste säga att jag har svårt att hänga med i Ny demokratis tankegångar på detta område. Därför yrkar jag avslag på Ny demokratis reservation på den här punkten.

Från utskottets sida har vi gjort en del mindre justeringar – Maud Björnemalm nämnde detta i sitt anförande – när det gäller detaljer i regeringens förslag, t.ex. tystnadsplikten för de anställda som finns på entreprenörernas förläggningar. Vi har framfört önskemål till regeringen om att få till stånd en enklare hantering av arbetstillstånden. Vi har justerat åldersgränser så att de stämmer med hur verksamheten ser ut. Det är, som sagt, fråga om mindre justeringar. När det gäller helheten upplever jag det som att det finns en bred enighet här i riksdagen bakom huvudprinciperna för detta förslag.

Det finns kanske anledning att också orda något om de andra två delarna, som handlar om tidsbegränsade uppehållstillstånd och ny ansökan.

Utskottet uppfattar förslaget från regeringen om tidsbegränsade uppehållstillstånd som en tillfällig lösning i avvaktan på att den invandrapolitiska utredningen blir färdig med sitt förslag. I direktiven ingår det att utredningen skall se över vår flyktingpolitik och vår utlänningslagstiftning i stort. Frågan om hur olika skyddsbehov skall hanteras när det gäller både permanenta och tillfälliga uppehållstillstånd ingår som en uppgift. Vi ser därför den lösning som regeringen nu har valt som en temporär lösning i avvaktan på att utredningen blir klar med sitt förslag och man kan göra en samlad helhetsbedömning av vilka skyddsanordningar som skall finnas för olika grupper. Det gäller kanske också de grupper som i dag faller utanför det traditionella asylbegreppet. Det handlar om miljöflyktingar samt om flyktingar i samband med svältkatastrofer och liknande katastrofer som kan inträffa i vår närhet.

Utskottet har under avsnittet Ny ansökan valt att följa regeringens förslag när det gäller vem som skall ansvara för den förnyade ansökan, dvs. att Utlänningsnämnden skall ta över det ansvaret från Invandrarverket. Vi har däremot valt att inte följa regeringens förslag när det gäller kriterierna för hur en ny ansökan skall prövas. Bakgrunden till det är att det har uppstått en diskussion kring huruvida de kriterier som regeringen har föreslagit skulle innebära en kraftig insnävning i möjligheterna att få sin sak prövad. Vi har utgått ifrån att regeringen själv har sagt att syftet med den förändrade organisationen och de förändrade kriterierna inte är att minska antalet ansökningar som bifalls utan att förhindra att man alltför många gånger upprepar sina ansökningar, att det blir en regel att man ansöker flera gånger.

Utskottet har gjort en sammanvägning. Vi har valt att följa organisationsmodellen och behålla de gamla kriterierna. När det gäller rättshjälpen har vi valt att gå på regeringens förslag, dvs. att begränsa samhällets skyldighet att ge ekonomiskt stöd till rättshjälp när det gäller att lämna in ansökningar. Vi tror att vi har hittat en rimlig avvägning, med tanke på hur vi har uppfattat diskussionen, debatten och också regeringens ambitioner på detta område.

Vi utgår självfallet ifrån att regeringen noga följer upp det här. Det är naturligtvis ytterst en avvägningsfråga hur mycket av kvalificerade resurser vi kan använda för behandling av ansökningar när vi en gång har kommit till

ett slutgiltigt avgörande i Utlänningsnämnden om hur många gånger man skall kunna föra upp sitt ärende på nytt. Vi tycker att den avvägning vi har gjort om hur man skall hantera den här ansökan är lämplig.

Herr talman! Med det anförda yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Anf. 6 ARNE JANSSON (nyd) replik:

Herr talman! Rune Backlund säger sig ha svårt att hänga med i Ny demokratis svängningar. Verkligheten är inte statisk, Rune Backlund. Den är ganska dynamisk. Man får inte köra fast sig i gamla fåror. Verkligheten och visionerna får inte springa ifrån en medan man sitter kvar i de gamla inkörda fåroarna. Man måste hänga med.

Vi har sagt – jag framförde det även här – att man inte skall bygga upp någon aktiv verksamhet. Man skall i stället satsa på att tiden på förläggningarna skall förkortas. Man skall sätta in resurser så att en asylsökande kan få ett beslut inom en period på tre månader. Vi menar att ärendehantering måste effektiviseras.

Anf. 7 RUNE BACKLUND (c) replik:

Herr talman! Man kan fundera över vem det är som har fastnat i gamla hjulspår. Vi har lämnat den typ av förläggningssyftsamhet som Ny demokrati pläderar för bakom oss. Vi har lämnat helpensionsboende i olika typer av förläggningar och gått över till ett eget boende där man får ta ett ökat ansvar för sin egen livshållning. Det är en nyhet och en utveckling av verksamheten. På den punkten upplever jag att det är Ny demokrati som har fastnat i gamla hjulspår.

Det finns ingen motsättning mellan ett bra mottagande och korta handläggningstider. Jag tycker att det skall vara ett värdigt mottagande oavsett om vistelsen på förläggningen blir fjorton dagar eller tre månader. Jag tycker att det är lika viktigt i båda fallen. Det finns ingen tidsaspekt när man skall hantera människor. Vi skall ge dessa människor ett värdigt, bra och innehållsrikt mottagande oavsett om de kommer att få uppehållstillstånd för att stanna i Sverige eller om de skall återvända till sitt hemland. Tiden bör användas på ett så aktivt sätt som möjligt. Dessa människor befinner sig i en pressad situation. De behöver hjälp, stöd och aktivitet under den här perioden. Jag tycker därför att tidsaspekten inte spelar någon roll. Det är lika viktigt med aktivitet för den som stannar i Sverige i fjorton dagar, ett år eller kanske för resten av sitt liv.

Anf. 8 ARNE JANSSON (nyd) replik:

Herr talman! Jag blev litet förbryllad när Rune Backlund klart och tydligt sade att tidsaspekten inte spelar någon roll för förläggningssyftsamheten. Det spelar tydligen inte så stor roll för Rune Backlund och Centern om en människa får vänta i tre år. Det är tydligen ingen skillnad mellan två veckor, tre månader och tre år.

Vi menar att det spelar en fruktansvärt stor roll. Det skall inte behöva ta så lång tid att fatta ett beslut. Det skall ta högst tre månader.

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Anf. 9 RUNE BACKLUND (c) replik:

Herr talman! Jag vet att Arne Jansson brukar vara duktig på att försöka missuppfatta det man säger. Det gör han även denna gång. Jag sade att jag inte ser någon motsats mellan korta handläggningstider och ett värdigt mottagande. Det är skillnaden mot den uppfattning som Arne Jansson nu försöker pådyvla mig.

Oavsett om en person skall vistas på en förläggning under kort eller lång tid skall mottagandet vara bra under den tid personen är på förläggningen. Det är detta jag tycker är viktigt. Det är i det fallet jag upplever att Ny demokrati har fallit tillbaka i gamla hjulspår. Om man inte klarar av de korta handläggningstider som Ny demokrati säger sig vilja uppnå, hur blir då livet för de människor som efter tre månader fortfarande måste bo i dessa förläggningar?

Jag önskar naturligtvis lika väl som alla andra att handläggningstiderna inte skall bli så långa. De facto har vi fått leva med dessa handläggningstider. Vi har haft en kraftig ökning av antalet asylsökande. Det har medfört att mottagningsapparaten inte har klarat av att utreda ärendena i den takt som vi alla skulle ha önskat. Även i Ny demokratis system kan man råka ut för sådana toppar. Hur blir livet för människorna på Ny demokratis förläggningar?

Anf. 10 MÄRTHA GÅRDESTIG (kds):

Herr talman! I det aktuella betänkandet SfU11 föreslås flera förbättringar i mottagandet av asylsökande. Det gäller bl.a. sysselsättning under väntetiden. Under vissa förutsättningar skall man kunna arbeta, och man skall få större möjligheter att välja boende utanför förläggning genom viss hyresersättning. Asylsökande barn får i princip tillgång till samma hälso- och sjukvård som barn bosatta i Sverige. Driften av förläggningar skall vara öppen för entreprenad.

I propositionen föreslogs en skärpning när det gäller kriterierna för bifall av ny ansökan. Det är mycket tillfredsställande att kds motionskrav om att 2. kap 5 § andra stycket som medger att ny ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om "det annars finns synnerliga skäl av humanitär art" på det sätt begreppet beskrivs i specialmotiveringen till utlänningslagen har vunnit gehör även hos övriga regeringspartier. Det är därmed en mycket bred majoritet i utskottet för detta.

Vi kristdemokrater befarar att den strama utformning begränsningen av rättshjälp vid ny ansökan har fått kan ge negativa konsekvenser. Den som har pengar kan alltid köpa rättshjälp. Måhända kommer antalet gömda asylsökande att öka i den gruppen som inte har råd att betala en advokat. Vi får följa utvecklingen här.

Herr talman! För att flyktigmottagandet skall bli bra måste den kompetens och vilja att hjälpa som finns i samhället tas till vara. Frivilligorganisationerna utgör en stor resurs. Här kan rikskampanjen Kontaktnätet bli något riktigt bra. Vi svenskar behöver övervinna vår rädsla och släppa in det som till en början känns främmande. Vi behöver vidga våra cirklar och släppa in nya människor i våra nätverk. "Tillsammans in i det svenska samhället" är Kontaktnätets valspråk.

Det är dock inte bara bosnier som behöver nätverk. Det behöver alla. Det behöver inte minst de invandrare som har varit här i många år och inte har en enda svensk kontakt och inte släpps in någonstans i våra nätverk.

Många ideella organisationer har en stor kunskap om olika länders kulturer och etniska förhållanden som skulle kunna komma till användning hos både Utlänningsnämnden och Invandrarverket.

I vårt land har vi många asylsökande från u-länder. Det borde kunna gå att ge "bistånd" redan här till dem som sannolikt kommer att återvända. En lämplig grupp att börja med kunde vara eritreanerna i Sverige. En lämplig utbildning i t.ex. engelska och tigrinja i kombination med praktisk yrkesutbildning skulle göra dem rustade att bidra till återuppbyggandet den dag de kan återvända. Då ger biståndspengarna effekt i hemlandet. Det är slöseri med humankapital att inte överväga alternativa strategier för innehålllet i vistelsen i Sverige för flyktingar från u-länder.

Herr talman! Det är glädjande att regeringen nu kommer att fatta, eller kanske redan har fattat, beslut om somalierna. Det finns flera grupper asylsökande i Sverige vilkas omöjliga situation borde förändras.

Vad gäller kosovoalbanerna borde åtminstone ett verkställighetsstopp gälla tills förhållandena blir drägliga i Kosovo. Överlevnadsvillkoren är sannoligen knappa för den som varken har arbete eller bostad att återvända till. De kanske inte heller har någon släkt kvar. UNHCR har vädjat för kosovoalbanerna vid upprepade tillfällen, men Sverige fortsätter att utvisa till Kosovo. Det är upprörande.

Det pågår aktiviteter i frågan. Här i riksdagen skall vi bl.a. ha en hearing framöver. Jag förväntar mig ett positivt resultat.

Anf. 11 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Folkpartiet har länge varit kritiskt till hur mottagandet av asylsökanden har gått till i Sverige. Vi har också varit kritiska till de långa väntetiderna på flyktingmottagningarna. Under oppositionstiden skrev vi motioner här i riksdagen och ville ha förändringar. En mycket uppmärksam rapport lämnades i mars 1990. Den stakade ut en väg för hur vi skulle vilja organisera asylmottagandet i framtiden.

Vi har upplevt att mottagandet har varit alltför stelbent. Det har alltför mycket präglats av omhändertagandet. Syftet bakom detta har naturligtvis varit vällovt, men det har i vissa fall fått negativa konsekvenser. Det har inneburit en passivisering och en tillvänjning till ett bidragsberoende. Man har invaggats i tron att här i Sverige gör myndigheterna allting. Man har tagit alltför litet hänsyn till de asylsökandes förmåga att ta ansvar. Det har också lett till att mottagningssystemet har blivit onödigt dyrt.

Oavsett om man får avslag på sin asylsökans eller om man får stanna i Sverige har vi tyckt att det är viktigt att man mår så bra som möjligt under väntetiden på beskedet om man får stanna eller inte.

I ärlighetens namn skall jag också säga att det under de år som har gått också har skett förbättringar successivt. Nu fattas de formella besluten som bekräftar att de asylsökande har en egen förmåga att ta ansvar och att de kan göra det. Det går också ut rätt signaler till de asylsökande om att grunden för vistelsen här i Sverige är att man försörjer sig själv. Många av förslagen ligger

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

i linje med detta. Det gäller rätten att skaffa sig en egen bostad och att man får ta ansvar för förläggningarnas skötsel. Det är en tydlig signal om att dag-bidraget är en ersättning för en prestation.

Herr talman! Maud Björnemalm redovisade att Socialdemokraterna är med på i stort sett alla förslag i propositionen, och det har vi också sett i betänkandet. Ändå intar Maud Björnemalm en ganska gnällig attityd till de olika beslut som nu skall fattas. Jag tolkar det som att Socialdemokraterna har varit känsliga för den kritik som bl.a. Folkpartiet har fört fram under årens lopp och att man har känt sig träffad. Man har således svårt att slita sig från den gamla planmässigheten men man vågar inte gå emot förslagen.

Självfallet skall man följa upp de beslut som kommer att fattas här i riksdagen i dag och se hur verksamheten kommer att utvecklas.

Socialdemokraterna har en reservation till en del av punkterna som handlar om den meningsfulla sysselsättningen. Man vill att Länsarbetsnämnden och de fackliga organisationerna regelmässigt skall kopplas in. Man vill inte medge att det görs avsteg från huvudregeln att det är Invandrarverket som skall teckna sysselsättningsavtal med arbetsgivare av olika slag och därmed förhindra att entreprenörer gör det. Man vill att hela arbetsrätten skall träda i kraft i form av den meningsfulla sysselsättningen.

Jag upplever detta bara som att man vill byråkratisera verksamheten och att man vill tillbaka till den gamla ordningen då myndigheter och fackliga och andra organisationer styrde nästan allt på arbetsmarknaden.

De här personerna skall ju inte ha någon lön. De befinner sig därmed vid sidan av den ordinarie arbetsmarknaden.

Jag tycker det är beklagligt att socialdemokraterna inte har lyckats slita sig ifrån de gamla formerna för hur verksamhet skall bedrivas. Det bästa är ju att man handlar på ett så flexibelt sätt att man snabbt uppnår syftet att se till att människor får en meningsfull sysselsättning.

Arne Jansson i Ny demokrati har attityden att det skall vara mer av det gamla. Det skall vara ännu mer inlåsning, ännu mer avskiljande av de asylsökande ifrån det normala samhället. In med dem på förläggningar! Se till att man serverar mat till dem, så att de inte får sköta det själva. Tillfälliga uppehållstillstånd skall vara ett regelmässigt inslag, oavsett hur lång tid människor behöver ha skydd i Sverige. Vid tillfälliga uppehållstillstånd under kortare tid skall det inte ges några bidrag och det skall inte heller ges någon hjälp att åka hem.

Jag skulle vilja påstå att Ny demokrati nu börjar hamna rejält på efterkälken när det gäller flyktingpolitiken. Hänger ni inte med längre? Häng med, häng med!

Berith Eriksson sade att propositionen präglades av att asylsökande var besvärliga personer och att det gällde att hitta olika regler för att hålla dem på plats. Detta var, herr talman, inte ett exakt referat av vad Berith Eriksson sade, men så tolkade jag vad det betydde.

Tvärtom är det så att propositionen präglas av att asylsökande inte är mer besvärliga personer än andra människor i det här landet. De skall i så stor utsträckning som det är möjligt behandlas som andra människor, dvs. så att man respekterar deras förmåga och vilja att ta eget ansvar. Det skall vara grunden för mottagningssystemet.

Märtha Gårdestig var inne på att det var viktigt att förbereda människor för ett återvändande. Det har vi många gånger talat om här i kammaren. Vi har också varit överens om att det har varit brister i den svenska flyktingpolitiken när det gäller återvändandet.

Regeringen har så sent som i dag gett Invandrarverket i uppdrag att ta fram ett program för hur man på frivillig väg skall kunna ge möjligheter för somalier att förbereda sig för ett eventuellt återvändande. Uppdraget skall redovisas för regeringen senast den 1 juni i år.

Dessutom pågår ett arbete när det gäller bosnierna, i samarbete mellan Kulturdepartementet och biståndsavdelningen på Utrikesdepartementet. Invandrar- och flyktingkommittén har också fått uppdraget att mer på lång sikt se hur det kan bli en väsentlig del i flyktingpolitiken. Även Invandrarverket har diverse kontakter för att möjliggöra att människor skall kunna återvända. Men det handlar då om frivillighet.

Jag vill också något kommentera frågan om ny ansökan och den precisering av kriterierna som regeringen föreslog i sin proposition. Jag har inte något att invända mot att utskottet enats om att inte göra några ändringar i kriterierna. Men jag vill ändå mycket kraftigt understryka att i diskussionen om dessa förändringar har det varit väldigt många missförstånd.

En del människor som engagerar sig för flyktingar har trott att man genom regeringens proposition skulle avskaffa möjligheten att över huvud taget få stanna i Sverige av humanitära skäl. Detta är en absurditet. Nu får ju 40 000 bosnier permanent stanna i Sverige just av humanitära skäl.

Denna diskussion har skapat stor oro, som jag djupt beklagar. Hela regelverket för asylprövningar, inklusive grunden humanitära skäl, står fast, orubbad och ograverad. Vad det handlade om var en precisering av kriterierna i ny ansökan, dvs. när man redan hade fått sin sak prövad i två olika instanser. Därtill finns självklart möjligheten att i ny ansökan få nya politiska skäl prövade. Om man fått ett avslag, och situationen i hemlandet drastiskt förändras under den tid då man förbereder sig att åka hem, då är det självklart ett nytt politiskt skäl som det skall tas hänsyn till. Jag beklagar djupt den diskussion som har förekommit med anledning av regeringens proposition.

Ett av syftena med denna proposition är att minska väntetiderna på förläggningarna. Den viktigaste förutsättningen för detta är att handläggningstiderna förkortas. Det är inte någon motsättning mellan att dels minska handläggningstiderna, dels försöka få en så bra situation som möjligt under den tid då vederbörande väntar på asylprövningen. Det är en fråga om både-och, inte antingen-eller.

Jag har många gånger från denna talarstol redovisat att både Invandrarverket och Utlänningsnämnden har fått den personal som de velat ha för att klara av tillståndsprövningen på ett så bra sätt som möjligt. Vi redovisar också i budgeten att Invandrarverket nu får en buffert för personal för att kunna klara av eventuellt nytillkommande toppar i tillståndsprövningen.

Vi vet alla att vi under de senaste åren upplevt en mycket ansträngande tid. Det har varit en mycket turbulent tid därför att många asylsökande har kommit till Sverige. I oktober 1992 hade Invandrarverket en balans på 70 000 ärenden som låg och väntade på handläggning. Under 1993 beslutade

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Invandrarverket i 86 000 ärenden. Att ha gått ifrån en organisation som var dimensionerad för 30 000 personer till 86 000 personer på mycket kort tid är naturligtvis en ansträngande uppgift. Jag tycker att våra myndigheter har klarat av detta på ett mycket bra sätt.

Nu är ärendebalansen i Invandrarverket 17 000 personer. Man räknar med att under våren komma ned i en handläggningstid på två månader.

I Utlänningsnämnden är vad man kallar för den teoretiska handläggningstiden mellan fyra och fem månader. Problemet har varit att man i fråga om vissa grupper tillämpat s.k. verkställighetsstopp. Man har alltså inte fattat några beslut därför att situationen i det land som de asylsökande kommit ifrån har varit osäker. Man har velat avvakta situationen, och det gör att väntetiderna för just dessa grupper blir något längre.

Även i dessa avseenden har situationen förändrats, bl.a. i och med beskedet om bosnierna. Så sent som i dag har regeringen också fattat beslut om att ett antal somalier får stanna permanent i Sverige. Vi kan inte längre avvakta att situationen i Somalia skall bli bättre. Vi har haft den förhoppningen, bl.a. genom att FN gick in i Somalia, men det finns i dag ingenting som tyder på att det inom en nära framtid skulle vara möjligt att sända tillbaka somalier till södra Somalia.

Beslutet innebär att de personer som vistats här i Sverige under i många fall väldigt lång tid nu får stanna permanent. Det görs vissa undantag för personer som begått brott och där man ännu inte vet deras identitet.

Som jag sade tidigare har regeringen också gett Invandrarverket uppdraget att komma med förslag på hur man skall kunna förbereda sig för ett eventuellt återvändande.

Anf. 12 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Birgit Friggebo tycker jag är gnällig. Det kan möjligtvis bero på att jag är förkyld, så att hon uppfattar mig som gnällig. Jag har inte alls någon anledning att vara gnällig. Jag är tvärtom ganska nöjd med den behandling våra motioner har fått i utskottet. De flesta av våra yrkanden har blivit tillstyrkta, tillgodosedda eller också fått ett tillkännagivande.

Jag gnäller inte heller för att vi räddat skinnet på Folkpartiet genom att inte godkänna de skärpta kriterier för ny ansökan som Birgit Friggebo föreslagit i propositionen.

Men om man skall ha meningsfull sysselsättning 40 timmar i veckan kan man inte stanna inom förläggningsområdet, utan man måste gå utanför. All meningsfull sysselsättning för de asylsökande kan inte bestå av landskapsvård och kulturminnesvård. Man måste hitta också andra sysselsättningar.

För att undvika onödiga diskussioner om gränsdragningen mellan vad som är arbete och vad som är meningsfull sysselsättning tycker vi från socialdemokratiskt håll att man skall ha ett samråd med länsarbetsnämnden, med de lokala arbetsförmedlingarna och med berörda fackliga organisationer.

Anf. 13 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag är naturligtvis glad om Maud Björnemalm inte menade att vara gnällig i den meningen att egentligen tycka illa om förslagen i regeringens proposition. Jag kunde inte tolka henne på annat sätt, eftersom hon

kallade den för en allmän slaskproposition med diverse förslag och var litet ironisk mot att Folkpartiet hade kritiserat verksamheten tidigare o.s.v. Men låt oss lämna den saken.

Maud Björnemalm oroar sig uppenbarligen för att man inte skulle kunna skilja mellan vad som är arbete och vad som är meningsfull sysselsättning. Jag delar uppfattningen att om det skall bli en bra verksamhet måste det också vara verksamhet utanför förläggningarna. Men det finns en alldeles utmärkt uppdelning: När människor själva skaffar sig ett arbete på marknaden och får marknadsmässig ersättning för detta, dvs. en lön, då är det ett vanligt, normalt arbete och då träder all arbetsmarknadslagstiftning in.

Här handlar det inte om detta. De asylsökande skall inte få någon lön för det de utträttar. Frågan är om man ändå skall ge sig in i att tillämpa en del av arbetsrättslagstiftningen på dem. Det handlar inte om tillsvidareanställning. Här handlar det om ett kort engagemang under den tid som de är asylsökande.

Maud Björnemalm vill att man tvångsmässigt skall se till att allting tillämpas: länsarbetsnämnden skall in, facket skall in, likaså arbetsrättslagstiftningen. I propositionen har vi sagt, liksom man säger i utskottbetänkandet, att det säkert kommer att vara överläggningar med länsarbetsnämnden. Jag utgår ifrån att det kommer att bli fråga om det från tid till annan, men vi har inte velat föreskriva att det skall vara ett absolut tvång. Det skulle onödigtvis krångla till och byråkratisera verksamheten. Jag tror nämligen att om man gör det blir det utomordentligt svårt att få de volymer på verksamheten som vi alla önskar.

Anf. 14 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Jag har aldrig tagit ordet "slaskproposition" i min mun. Jag talade om att det var en "diverseproposition" därför att den innehöll så många olika saker. Jag kan inte förstå att Birgit Friggebo tycker att det är så förskräckligt att man skall ha samråd med länsarbetsnämnd, lokal arbetsförmedling och berörda fackliga organisationer när det gäller den meningsfulla sysselsättning som man vill ha utanför förläggningsområdet. Jag tycker det är bra. Därigenom kan man undvika onödiga konflikter om vad sysselsättningen skall gälla.

Anf. 15 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBE (fp):

Herr talman! Jag har utgått från att riksdagen och socialförsäkringsutskottet skulle klara av att behandla vad Maud Björnemalm kallar "olika saker" i en proposition. De ligger ju ändå inom det flyktingpolitiska området. Det är väl bra att klara av så många saker som det över huvud taget är möjligt. Jag ser inte någon anledning till att lägga fram tre fyra olika propositioner vid samma tidpunkt. Det måste väl underlätta arbetet i riksdagen att klara av så många olika saker som möjligt.

Bakgrunden till vårt förslag om meningsfull sysselsättning är de dåliga erfarenheterna av obligatoriska samråd och överläggningar. Vi vet att det finns en konservativ inställning hos bl.a. facket när det gäller nya inslag i den typen av verksamhet. Jag minns att under den förra borgerliga regeringsperio-

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

den fick vi vänta månader och ibland halvårsvis på att bra förslag skulle slå igenom eftersom de fackliga organisationerna motsatte sig förslagen.

Jag ser också nya inslag av bristande flexibilitet från Socialdemokraternas sida när det gäller arbetspraktiken för invandrare. Det finns ju ett motstånd mot bl.a. ungdomspraktiken – som är ju så fantastiskt lyckosam när det gäller att skaffa ungdomar arbete. Nu skall detta praktiseras på invandrare. De skall ges en chans att visa för arbetsgivarna vad de kan. Bristen på flexibilitet slår ständigt igenom i Socialdemokraternas motstånd mot nya sätt att på ett smidigt sätt ge människor meningsfull sysselsättning.

Anf. 16 ARNE JANSSON (nyd) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att glädja mig åt att Birgit Friggebo ger Ny demokrati rätt i den kritik som vi har riktat mot regeringen angående den förda politiken. Birgit Friggebo konstaterar att invandrare har invaggats i ett bidragsberoende. Det har blivit onödigt dyrt. Vi i Ny demokrati har hela tiden hävdat att fel politik bedrivs och att ärendena handläggs på fel sätt. Vi har hela tiden efterlyst en effektivisering. Det gör vi nu också. Det är inte fråga om att ta ett steg bakåt vid en effektivisering – som Birgit Friggebo antyder. Det är snarare fråga om ett steg framåt.

Precis som jag har fört fram tidigare vill vi ha en förkortad handläggnings-tid. Det går att sätta mål, t.ex. tre månader. Det gläder mig nu att Birgit Friggebo säger att det är meningen att handläggningstiden skall sänkas till två månader under våren – desto bättre! Detta är något som man skall eftersträva. Vi tycker att det blir fråga om ett omänskligt lidande när handläggningstiderna drar ut på tiden. Det har vi påtalat under dessa år.

Anf. 17 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBE (fp):

Herr talman! Arne Jansson säger saker som egentligen borde leda till att jag blir – ursäkta, herr talman – förbannad här i kammaren.

Ny demokrati blåser upp sig, slår sig för bröstet och säger att de har sagt detta hela tiden och nu kommer andra efter och gör precis som de har sagt.

Det är fullständigt felaktig information! Jag har redovisat att Folkpartiet redan under oppositionstiden väckte motioner i denna riksdag om att förläggningssamheten borde förändras. Det var innan Ny demokrati ens var påtänkt i denna kammare. Världen började faktiskt inte att snurra när Ny demokrati kom in i riksdagen.

Försök att skilja på olika frågor. Alla ledamöter i denna kammare är besjälade av att ha ett så effektivt system som möjligt, så kostnadseffektivt som möjligt och att de asylsökande skall behandlas på ett så värdigt sätt som möjligt. Ledamöterna i denna kammare, jag och mitt parti håller rent när det gäller Ny demokratis ifrågasättande av att vi över huvud taget skall ta emot flyktingar i det här landet och att de över huvud taget skall få möjlighet att bosätta sig här. De skall ju helst lämna vårt land.

Där kommer ni aldrig att få rätt! Ni kommer aldrig att övertyga mig, mitt parti eller majoriteten i denna kammare i denna fråga.

Anf. 18 ARNE JANSSON (nyd) replik:

Herr talman! Jag noterar att Birgit Friggebo använder begreppet aldrig. Jag tycker att man skall vara aktsam och aldrig säga aldrig. Saker kan hända

som gör att man måste omvärdera sina beslut. Då kanske aldrig inte är så väl tillämbart ens i sådana sammanhang.

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

Anf. 19 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag menar att vi som politiker och som människor har rätt att ibland säga just aldrig. När det gäller grundläggande etiska frågor om mänskliga rättigheter måste det få finnas gränser där man kan säga aldrig.

För mig innebär det att vi aldrig kan acceptera en situation där vi inte ger flyktingar skydd. Vi kan aldrig säga ja till en situation där människor som har etablerat sig i vårt land kastas ut. Självfallet skall de få lämna vårt land frivilligt. Självfallet skall vi ställa upp och göra det möjligt för dem som vill. Men det skall inte göras på det sätt som Ny demokrati föreslår, dvs. att efter tio års väntande med tillfälliga uppehållstillstånd skall människor med tvång lastas på transportmedel och skickas i väg till sina hemländer. Där gäller regeln aldrig.

Anf. 20 BERITH ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Det finns vissa saker som jag upplever som negativa. Tidigare fick de asylsökande inte städa sin egna rum. Det har nu blivit en skyldighet. När omvändelsen kommer slår pendeln över till den andra ytterligheten, dvs. till en skyldighet med sanktionsmöjligheter. I stället borde det vara fråga om en självklar rättighet som det inte behöver ordas om eller regleras.

Jag vill påpeka att det inte bara är i Sverige som man anser att det är grundläggande att försörja sig själv. Sådana uttryck kan tolkas som att det är lycksoökare som kommer till vårt land.

Det går knappast att begränsa de humanitära skälen mer än vad som redan görs. Det finns många ärenden i dag där det finns läkarintyg. Jag har tagit del av ett ärende där det finns intyg från överläkaren på PBU och från Rädda barnen. Men handläggarna anser att det inte föreligger tillräckliga humanitära skäl.

Birgit Friggebo tog upp frågan om antalet flyktingar. Efter andra världskriget fanns det ca 200 000 flyktingar i vårt land. Att vi klarade det så bra den gången kanske beror på att det då inte fanns hela det lag- och regelverk som finns i dag. I dag finns inga lagliga möjligheter att ta sig till Sveriges gräns för att söka asyl. Den enda möjligheten är att bli uttagen på kvot. Alla andra vägar har vi nämligen stängt, genom visumkrav och genom restriktioner för transportbolag.

Jag tycker att man någon gång borde kunna se facket som en positiv samarbetspartner, som exempelvis i det här fallet kunde tillföra idéer och uppslag om en uppläggnings av sysselsättningen.

Anf. 21 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Berith Eriksson valde ett dåligt exempel när det gäller vad man har skyldighet att göra. Jag tycker att grunden skall vara – så är det här i Sverige – att man har skyldighet att städa sitt eget boende. Det är en självklarhet. Berith Eriksson kan ha rätt i att detta inte bör föreskrivas i lagregler eller förordningar, men det viktiga är ändå den signal som ges i fråga om hur våra system läggs upp.

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Det har varit för många signaler om att det här i Sverige är någon annan som sköter saker och ting, att det är någon annan som tar ansvar. Det har varit för mycket onödigt omhändertagande, som har lett till en passivisering och en tro att man här i Sverige kan leva bara på bidrag. Det är naturligtvis inte alls de asylsökandes fel – på intet sätt. Tvärtom har vår utgångspunkt varit att dessa människor kan och vill ta ett eget ansvar. Men då är det viktigt att systemet är uppbyggt på ett sådant sätt att det överensstämmer med vad som gäller här i Sverige och vad de asylsökande själva anser är det riktiga.

Vi är ju – med rätta – oroade för t.ex. de arbetslösa. Det är viktigt att de inte kommer in i en passiviseringsperiod, som gör att de inte kan bryta sig loss och gå ut och försörja sig själva. Ingen vill att den situationen skall uppstå, men systemet i sig leder till det.

Det är hela utgångspunkten för propositionen och för de beslut som nu kommer att fattas. Det kan aldrig tolkas så att det bara är personer som är lycksökare som kommer hit. Vi som är ute och träffar människor som har sökt sig till vårt land vet att det inte är så.

Anf. 22 BERITH ERIKSSON (v) replik:

Herr talman! Jag anser naturligtvis, liksom Birgit Friggebo, att det är en absolut skyldighet att sköta sitt eget boende. Jag håller också med om att utvecklingen var olycklig under en lång period, då de asylsökande verkligen passiviserades. Men frågan är om det skall behövas regler om sanktioner. Det kan räcka med att sända ut signaler. Det kommer ju nya människor, och det är inte de som har vant sig vid ett bidragsberoende.

Jag håller också helt med om att de asylsökande som kommer till Sverige i dag inte är lycksökare. Man kan bara titta på händelserna i omvärlden för att förstå det. Men det är väldigt svårt att tro att våra myndigheter, inklusive regeringen, också förstår det, när man ser statistiken över dem som beviljas uppehållstillstånd och anses ha flyktingskäl.

Anf. 23 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Det har blivit kyligare i Sverige. Attityderna mot flyktingar har hårdnat. Orsakerna är säkert många.

Massarbetslösheten har fått fotfäste. De ekonomiska och sociala klyftorna ökar. Segregationen tilltar, i skolpolitiken och i bostadspolitikerna.

Det är i allt högre grad rädslan som styr människors reaktioner. Det är rädslan för att förlora jobbet, rädslan för att inte klara nästa månads utbetalningar, rädslan för att inte få vårdplats när krämporna tilltar, rädslan för ökad brottslighet, rädslan för att samhällets trygghetssystem inte kommer att hålla, rädslan för att bli ensam.

I det klimatet blåser det hårt och snålt kring flyktingarna. De blir de nedersta i alla samhällen.

Jag noterar att det nu inte sker några stora manifestationer till förmån för flyktingar, till värn för flyktingarna och flyktingpolitiken. De manifestationerna har tystnat. Vi är väl alla medskyldiga. Jag har en känsla av att det i de politiska anförandena runt om i landet inte är flyktingpolitiken som står högst på dagordningen.

Visst finns det öar av engagemang. I allt fler kyrkor sitter utvisningshotade

flyktingar i tillfälligt skydd. Andra tas om hand och göms i svenska hem. Det här är utslag av ett engagemang, men också ett utslag av det allmänt hårdnande klimatet. De här företeelserna är ett logiskt resultat av den skärpta flyktingpolitiken. Visumtvång har införts för att hålla flyktingar borta från våra gränser. Uttagning av kvotflyktingar fördröjs av byråkratin. Det satsas stora pengar på att snabbt utvisa människor.

Det här uppmärksammas naturligtvis. Det här utgör signaler. Signalerna från regering och myndigheter är ganska entydiga: politiken skärps. Det speglar också den flyktingdebatt som förs i dag.

Den proposition som vi nu behandlar innehåller ytterligare exempel på en skärpning. Det föreslås att det skall ställas hårdare krav på flyktingarna. Det är populärt; ställ krav! Arbetsplikt utan ersättning skall införas, och det blir en bestraffning om man inte fullgör sin uppgift. Skärpta kriterier för förnyad ansökan har föreslagits. Lyckligtvis har detta undanröjts av utskottet. Tidsbegränsade tillstånd är ett annat förslag, som drar i den här riktningen.

Jag har i en motion anfört en del kritiska synpunkter på regeringens förslag. Några av mina yrkanden tillgodoses i utskottets betänkande, och det är jag väldigt tacksam för – jag vill uttala ett tack för det. Men min kritik kvarstår beträffande den nya ordning som införs för förlägningsverksamheten och när det gäller tvångsmedel som införs mot flyktingar som inte anses vilja göra rätt för sig.

I det här inlägget vill jag emellertid begränsa mig till några kritiska synpunkter och reflexioner kring förslaget om tidsbegränsade uppehållstillstånd. Det är ett förslag som numera omfattas av alla partier här i riksdagen. Icke förty finns det skäl att föra en debatt om detta. Det saknas en debatt och en analys av en rad frågor.

Den första, övergripande frågan för mig är: Vilket problem är man ute efter att lösa? Vad är det man tror sig kunna åstadkomma med tidsbegränsade uppehållstillstånd?

Om vi ser på erfarenheterna under årens lopp, finns det då något exempel, i historisk tid, där man tidsbegränsade uppehållstillstånd skulle ha kunnat lösa något problem? Om vi ser på de olika flyktinggrupper som har kommit till Sverige under årens lopp – från Grekland, Irak, Etiopien och Chile – visar det sig att man inte i något fall efter andra världskriget skulle ha löst några problem om man hade haft tidsbegränsade uppehållstillstånd på sex plus sex månader.

Vilka problem löser man i dagens situation med uppehållstillstånd på sex plus sex månader? Skulle bosniernas problem kunna lösas? Nej, de har redan varit här en mycket längre tid än sex plus sex månader. Tvärtom menar jag att systemet skapar en del problem. Avsikten skulle vara att ta emot dem som flyr från konflikter och kriser, vilka kan bedömas ha en kortare varaktighet. Vilka kriser är det, och hur bedömer man det? Finns det några exempel på sådana?

För dem som får tidsbegränsade tillstånd skapar systemet en förlängd ovisshet och otrygghet. Det finns rika exempel på alltför lång tid av otrygghet och ovisshet. Det är många grupper – kosovoalbanerna är ett exempel, bosnierna ett andra och somalierna ett tredje exempel – som länge har fått vistas här i väntan på klarhet om tillståndet i hemlandet. De har i praktiken

haft tillfälligt tillstånd i och med att det har varit stopp för behandling av ärenden över huvud taget. Systemet har inte löst några problem utan skapat otrygghet och psykiska svårigheter.

Det finns risk för att det skapas ett B-lag bland flyktingarna. Naturligtvis omöjliggörs kommunplaceringar och därmed integrationsinsatser för den här gruppen. Det sägs ju i klartext att integrationsinsatser inte skall vidtas. Men det kan ändå hända att man efter två uppehållstillstånd på sex månader måste bevilja permanent tillstånd. Då har en lång tid av integrationsinsatser gått förlorad.

Jag noterade nyligen att Birgit Friggebo i ett något affekterat inlägg sade att vi aldrig skall skicka ut flyktingar som har etablerat sig utan att de i så fall skall få resa frivilligt.

Då är min fråga: När är en flykting etablerad? Är man etablerad efter att ha fått ett par tillfälliga tidsbegränsade tillstånd? Meningen är ju att statsmakten efter beviljade tillstånd skall kunna säga: Nu skall ni ut. Nu bedömer vi att krisen i hemlandet inte är av tillräckligt allvarlig art, så nu får ni åka hem.

Detta kräver förnyade prövningar och bedömningar av tillståndet i landet. Det kräver naturligtvis också individuell prövning, eftersom somliga kan ha asylskäl. Jag menar att situationen skapar ökad byråkrati.

Vad händer med barn till föräldrar med temporära tillstånd? Jag är rädd att det blir smittoeffekter och godtycke. Men detta är fråga om en trend. Jag upplever att det är att sticka huvudet i sanden att tro att det efter temporärt tillstånd skall finnas en lösning.

Jag noterade att Invandrarverket ansåg att somalierna som redan har vistats här under några år skulle få tidsbegränsat uppehållstillstånd. Jag är glad över att regeringen har beviljat dem permanent tillstånd. Men detta är ett exempel på hur smittoeffekter kan uppstå och hur trenden breder ut sig.

En moderat talesman sade i TV häromdagen att man generellt borde ha ett system som innebär att när skyddsbehovet inte längre finns skall vederbörande skickas hem.

Jag vill lyfta fram nämnda problem för att om möjligt stimulera till en diskussion i frågan för framtida bedömningar och för det utredningsarbete som pågår i ärendet.

Anf. 24 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag är utomordentligt glad över Georg Anderssons anförande. Jag tror att de frågor han tog upp kommer att tillhöra de större discussionsfrågorna inom flyktingpolitiken. Rättare sagt är de redan det, men de kommer att accentueras och tillhöra de stora frågorna i Invandrar- och flyktingkommitténs politiska arbete.

Jag ser här två stora skiljelinjer som växer fram. Det har givits mycket ororande signaler. En del partiföreträdare har sagt att tillfälliga uppehållstillstånd bör vara ett regelrätt inslag i flyktingpolitiken. Ny demokrati har sagt att man skall kunna bevilja tillfälliga uppehållstillstånd under en tid uppemot tio år. Vissa moderatföreträdare – det råder litet oklarhet om vad Moderata samlingspartiet egentligen tycker – anser att man bör ha det som ett regelrätt inslag under tre år. Det har också givits oroande signaler från det social-

demokratiska partiet. De har i olika rapporter under senare år och i en del skrivningar i motioner här i riksdagen talat om behovet av ett mer regelmässigt inslag av temporära uppehållstillstånd.

Jag är övertygad om att vi, om vi skall behandla människor värdigt och inte onödigtvis skall skada människor, inte kan bygga in ett sådant system i vår flyktingpolitik. Detta är bakgrunden till ett antal av de beslut som regeringen har fattat och som har kritiserats av många, t.ex. när det gäller bosnierna. Det skulle ha varit helt otillständigt, och jag vet inte hur situationen hade sett ut, om vi hade fortsatt att låta bosnierna få sitta på flyktingförläggningarna och vänta. Då hade tid gått förlorad för deras möjligheter att komma ut och skapa en ny, egen framtid.

Detta är också bakgrunden till det i dag fattade beslutet om somalierna. Regeringen vill inte göra åtskillnad genom att ge familjerna permanent uppehållstillstånd och de ensamma männen tillfälliga uppehållstillstånd. Alla beviljas därför permanent uppehållstillstånd, med vissa undantag för personer med oklar identitet eller brottsbakgrund.

Man kan då med rätta fråga: Vilka förslag innehåller propositionen? Som någon sade här tidigare skall den ses som ett slags beredskapslagstiftning. Ute i kommunerna pågår beredskapsplanering för situationer med massinvandring av omfattande slag. Då handlar det inte om 10 000, 20 000, 30 000 eller 50 000 asylsökande under ett år utan om betydligt större antal. Det kanske kan bli fråga om att människor kommer från vårt närområde i större utsträckning än i dag. Frågan har ställts från Invandrarverket om hur ansvarsfördelningen skall vara mellan Invandrarverket, länsmyndigheterna och kommunerna.

Socialförsäkringsutskottet har uttalat att det snabbt vill ha fram ett omfattande förslag för hur frågan om tillfälliga uppehållstillstånd skall regleras. Vi har från regeringens sida inte uppfyllt socialförsäkringsutskottets önskemål om ett heltäckande långsiktigt förslag.

Det handlar om att skapa klarhet när det gäller hur regelsystemet skall se ut i en situation med massinvasion som innebär ett krisläge där man kan förutse att situationen kan förändras ganska snabbt, t.ex. vid en miljökatastrof eller liknande. Det visar också att det handlar om detta eftersom inte möjlighet ges att bevilja längre uppehållstillstånd än under sex plus sex månader, dvs. under ett år.

Jag skulle betrakta det som ett stort misslyckande om vi här i riksdagen inte kunde ena oss om att ge möjligheter för människor att skaffa sig en ny framtid här i Sverige efter det att behovet av skydd i vårt land har bedömts.

Anf. 25 GEORG ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Det var ett intressant inlägg av Birgit Friggebo. Det visade en ganska kraftig polemik mot hennes egen proposition. Det förbryllar mig litet grand. Jag frågade vad orsaken var och fick nu svaret att det är en beredskapslagstiftning.

Birgit Friggebo beskriver hypotetiska förhållanden. Som förslaget är utformat finns det en uppenbar risk för att det tolkas i en mycket vidare mening än vad Birgit Friggebo gör. Jag vill fråga hur man skulle ha bedömt bosnierna om lagstiftningen hade varit gällande för ett par år sedan? Skulle den då inte

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

ha tillämpats när det gäller bosnierna? Jag tycker att det är en intressant fråga.

Ibland ger man intrycket att den här lagstiftningen är till för att möjliggöra en större invandring och för att visa större generositet vid tillfälliga kriser. Men när det gäller bosnierna har regeringen nu gjort precis tvärtom. Visumtvånget gör så att det i stort sett inte kan komma några fler bosnier.

Skulle den här lagstiftningen, Birgit Friggebo, ha inneburit att man inte skulle ha infört visumtvång utan att man skulle ha haft en "öppnare" dörr för ett större antal bosnier? Skulle man ha gett tillstånd på sex plus sex månader? Det är frågor som man kan ställa sig när man diskuterar den här saken. Frågan är principiellt viktig – det håller jag med Birgit Friggebo om. Det är viktigt hur man hanterar frågan. Jag har tagit upp diskussionen därför att jag märker att det inte bara i vårt land, utan i hela Europa, finns en trend att tala om tidsbegränsade tillstånd. Man tillåter med andra ord en tid i Sverige på nåder. Det satsas inte på integrering utan flyktingarna skall hem igen så snart som möjligt. Det tycker jag är en oroande utveckling.

Anf. 26 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Svaret på Georg Anderssons fråga när det gäller bosnierna är redan givet, bl.a. genom regeringens beslut. De fick stanna permanent. Dessutom började de komma under hösten 1992. När regeringen fattade sitt beslut i juni 1993 hade en del av dem redan varit här under ett år. Den period som tillfälliga uppehållstillstånd gäller för hade redan gått mot sitt slut. Det visar att den typen av tillfälliga uppehållstillstånd som nämns i propositionen inte är och inte kommer att vara särskilt användbar när det gäller den – som jag skulle vilja kalla det – normala flyktingpolitiken.

För att understryka detta vill jag säga att det dessutom sägs i propositionen att den här lagstiftningen inte skulle vara tillämplig när det gäller bosnierna. Vi gjorde bedömningen att situationen i Bosnien inom en snar framtid inte skulle komma att ändras. Vi blev tyvärr sannspådda. Detta är bakgrunden till att det självklart inte är någon som helst mening med att sätta i gång en apparat om att bevilja sexmånaderstillstånd med maximalt tillstånd på ett år.

Anf. 27 GEORG ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Birgit Friggebo sade att svaret på min fråga är givet därför att lagstiftningen inte tillämpades på bosnierna. Men lagstiftningen fanns ju inte när bosnierna började komma! De fick sitta och vänta i månader eller i något år innan det över huvud taget fattades något beslut. Det intressanta är att försöka tänka sig in i den situationen eftersom det inte finns något historiskt exempel där man kan applicera den lagstiftningen. Om den hade funnits tidigare, skulle den då ha applicerats på bosnierna? Många har gjort tolkningen att vi, om vi hade haft en lagstiftning för tidsbegränsade tillstånd, skulle ha tillämpat den på bosnierna. Så har man gjort i Danmark där ganska stora problem nu börjar dyka upp till följd av detta.

Sedan har vi frågan om smittoeffekterna och trendförskjutningen. Regeringen skriver att lagstiftningen skall gälla vid konflikter och kriser som kan bedömas ha en kortare varaktighet. Vilka kriser och konflikter är av kortare

varaktighet? Alla hoppades väl att juntan i Grekland inte skulle bli sittande så länge? Vi hoppades att Pinochet skulle kastas ur sadeln ganska snart, osv.

Om man börjar tillämpa tidsbegränsade tillstånd finns risken för att man gör det i större och större utsträckning. Man försöker läsa in positiva framtida scenarion så att man inte skall behöva ge permanenta tillstånd. Detta kan få ganska allvarliga följder för hela flyktingpolitiken.

Debatten måste naturligtvis fortsätta i anslutning till det fortsatta utredningsarbetet av frågan.

Anf. 28 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Som jag sade finns det skrivningar i propositionen där det står att den här typen av lagstiftning inte skulle ha varit tillämplig när det gäller Bosnien. Jag utesluter inte att det finns de som gillar inslaget av mer regelmässiga temporära uppehållstillstånd i flyktingpolitiken och som försöker att tolka in saker som inte står i propositionen. Denna regering tänker i alla fall inte tillämpa de nya reglerna på det sättet.

Det skulle möjligen kunna uppstå en risk för att det sker om vi – gud förbjude! – skulle få en socialdemokratisk regering igen. Socialdemokraterna har i olika partirapporter och också i motioner i riksdagen antytt att tillfälliga uppehållstillstånd skulle vara ett medel som mer regelmässigt skulle användas inom flyktingpolitiken. Jag tycker att det är bra att Georg Andersson, som kan vara en väckarklocka hos Socialdemokraterna, finns.

Anf. 29 BERNDT EKHOLM (s):

Herr talman! Precis som Georg Andersson tycker jag att flyktingpolitiken och flyktingdebatten mer och mer präglas av att det skall vara hårdare tag. Det gäller inte bara flyktingpolitiken utan också många andra områden. Solidariteten och rättvisan i Sverige sitter över huvud taget trångt i dag. Det blir svårare att få asyl. Man kan verkligen diskutera om asylpolitiken är generös. Som exempel kan man ta behandlingen av barn, framför allt de barn som har varit länge i Sverige. När det gäller behandlingen av barn har Birgit Friggebo medvetet ändrat politiken i en mindre generös riktning, som jag ser det. Men i dag skall vi inte debattera den saken utan det gäller betänkan- det om mottagande av asylsökande.

Entreprenörsengagemanget när det gäller förläggningsverksamheten, som det talas om i betänkandet, kan vara positivt. Jag tänker speciellt på de ideella organisationerna och deras engagemang i flyktingpolitiken. Den frågan aktualiserades för övrigt redan under den socialdemokratiska regeringens tid.

Kyrkor och folkrörelser kan göra en mycket viktig insats i flyktingpolitiken och flyktingmottagandet. Jag delar utskottets bedömning att man skall utnyttja frivilligorganisationerna mer, när de själva vill. Det är en insats som jag tror kan göra flyktingdebatten gott.

Bland de här organisationerna finner vi inte samma negativa attityd till flyktingar som vi finner i andra delar av samhället.

Jag hade tänkt att koncentrera mig på en fråga, nämligen frågan om meningsfull sysselsättning. Till denna fråga är frågan om ersättningen, den s.k. dagersättningen, kopplad. Som motionär är jag – för att anknyta till vår mo-

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

tion i sammanhanget – väldigt tveksam till den metod som innebär avdrag på dagersättningen om anvisad sysselsättning inte fullföljs.

Det här är ett typiskt uttryck för just hårdare tag. Man skall minsann ge igen med en ordentlig spark om en person inte sköter sig. Det skall bli ordning och reda i Sverige. Det är den attityden som finns i bakgrunden i den här frågan. Detta gör mig alltså tveksam. Det hela får faktiskt karaktären av tvång – det skall råda arbetsplikt. Villkoren är väldigt oklara i detta avseende.

Om Statens invandrarverk skall fatta beslut om nedsatt dagersättning skall det, om jag har förstått detta rätt, ske utifrån ett underlag t.ex. från en entreprenör. Det är uppenbart att det genom det här underlaget uppstår en risk för godtycke och missbruk. Entreprenören måste rimligen vara den som anvisar arbetsuppgifterna. Det skall väl inte Invandrarverket göra. Jag utgår alltså från att det är entreprenören som gör det.

Genom en sådan här konstruktion med avdrag på dagersättningen kan systemet utvecklas så att asylsökande hamnar i en tvångssituation. De kan helt enkelt komma att utnyttjas. Jag säger inte att det behöver bli så, men risken är uppenbar. Som politiker skall vi ju försöka undanröja sådana risker också. Därför tycker jag att det vore mycket bättre med ett omvänt system som innebär att ersättning utgår till den som gör en insats. Det är bättre än att göra avdrag när man inte gör någon insats. Mitt synsätt bygger alltså på att det skall vara "morot", inte piska.

En sak som ännu inte berörts särskilt mycket i debatten är återanvändarfrågan. Men den frågan tas kanske upp här senare. Jag hoppas att Invandrar- och flyktingkommittén verkligen rejält tar tag i frågorna om återanvändningen. De frågorna blir givetvis ännu mer angelägna om vi inför tillfälliga uppehållstillstånd. Vi måste helt enkelt flytta fram positionerna när det gäller den s.k. repatrieringen, så att vi får en bättre fungerande politik på detta område. Det har funnits, och finns fortfarande, stora brister på området. Men jag hoppas att vi får bra förslag här.

Anf. 30 INGE CARLSSON (s):

Herr talman! I Finspång finns det en flyktingförläggning som drivs i samarbete mellan sex olika folkrörelser och föreningar – bl.a. tre frikyrkor, Vuxenskolan, ABF och Hyresgästföreningen.

Sedan en tid tillbaka finns det en oro för att verksamheten skall avvecklas. Visserligen har alla, såvitt jag förstår, lovordat verksamheten. Kvaliteten är god. Tack vare ett ideellt engagemang har det varit möjligt att pressa kostnaderna rejält. Men förläggningen drivs inte i vinstsyfte. Därför har de inblandade föreningarna och de anställda förklarat att de vill använda det goda resultatet så att det blir ett ännu bättre flyktingmottagande.

Jag är övertygad om att föreningar och organisationer spelar en viktig roll i flyktingmottagandet. Inte minst när påfrestningarna ökar på grund av händelser i vår omvärld är det viktigt att vi har många enskilda personer och föreningar som är beredda att ställa upp.

Verksamheten i Finspång är alltså hotad. Skälet är förstås den minskade flyktinginströmningen.

När jag och andra läste regeringens proposition angående mottagandet av asylsökande ökade dock vår optimism. Där kan man läsa på s. 66:

"Det finns även exempel på hur en eller flera organisationer på uppdrag av Statens invandrarverk svarar för den totala driften av en förläggning. Regeringen ser positivt på en utveckling i sådan riktning. I t.ex. Finspång har sex vikt skilda folkrörelseorganisationer gått samman och svarat för förläggningsverksamhet för asylsökande."

Flyktmottagningen i Finspång pekas alltså ut på ett positivt sätt av regeringen. Trots det finns hotbilden kvar. Statens invandrarverk har sagt upp avtalet. Vid halvårsskiftet skall verksamheten upphöra.

Tyvärr uttalar chefen för Statens invandrarverk, region öst, i en tidningsartikel att upphandlingsförfarandet kommer att ta ett halvt år, vilket kännetecknar ineffektiviteten. Detta kommer, såvitt jag förstår, att strida mot riksdagens beslut.

Ett annat skäl som anges i tidningsartikeln är att man vill slå vakt om sina egna anläggningar, vilket också strider mot vad regeringen och ett enhälligt utskott säger.

Vad som händer efter halvårsskiftet vet ingen. Om avtal inte träffas någorlunda snabbt måste flyktmottagningen i Finspång förstås upphöra.

När jag läser vad ett enigt utskott skriver blir jag återigen hoppfull:

"Utskottet delar även regeringens uppfattning att inslaget av entreprenader i förläggningsverksamheten bör öka."

Litet längre ner i texten står det: "Även om situationen nu är sådan att en avveckling av förläggningar måste ske, är det viktigt att ett anbudsförfarande kommer till stånd när nuvarande entreprenadavtal går ut."

I propositionen framhåller regeringen mycket klart att det är angeläget att Invandrarverket särskilt beaktar möjligheten att förlänga entreprenadavtal som man för närvarande har.

I dag skall vi naturligtvis inte ta ställning till enskilda förläggningars framtid. Men efter dagens beslut skulle det vara minst sagt märkligt om de ansvariga föreningarna i Finspång tvingades avveckla sin förläggning. Jag förutsätter att Statens invandrarverk, om föreningarna i Finspång kan presentera en rimlig budget – och det vet jag att man klarar – snabbt kommer att ge förläggningen en chans att leva vidare. För att konkurrensen verkligen skall bli effektiv är det självfallet viktigt att kostnadskalkylerna även för verksamhet i Invandrarverkets regi är jämförbara med övriga anbudsgivares.

Om riksdagen beslutar att öka antalet entreprenader vore det minst sagt märkligt om Invandrarverket svarade med att lägga ner den anläggning som i propositionen utpekats som något av en förebild. Jag antar att statsrådet Birgit Friggebo står fast vid att Finspångsmodellen är ett föredöme i detta sammanhang.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation nr 2 från Socialdemokraterna samt i övrigt till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 31 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Herr talman! Jag ville ta till orde här av den anledningen att samtliga socialdemokratiska riksdagsledamöter från Stockholms län och Stockholms stad har väckt en motion med mitt namn som första namn. I den motionen

tar vi upp en rad viktiga yrkanden som är av det slaget att de ligger långt framme när det gäller detta med en human och generös flyktingpolitik. I det här sammanhanget bör Birgit Friggebo faktiskt observera att det finns en ganska stark opinion bland oss i Stockholmsområdet.

Det bekymmersamma i denna situation, från Birgit Friggebos synpunkt, är faktiskt att den kritik som riktas mot flyktingpolitiken och som också fått genomslag inte kommer från de högerextrema, från Nydemokraterna. I stället kommer nu en kritik fram som har ett humant och generöst anslag. Jag tycker kanske inte att Georg Andersson tillräckligt har observerat detta.

Vidare är det bra att man avstyrker bifall till förslaget om en skärpning av kriterierna för ny ansökan. Detta är en viktig punkt, och jag tycker att det är ett bra beslut från utskottets sida. Men jag måste beklaga att man bara tar ett halvt steg. Det här ger ju formella möjligheter på samma sätt som nu gäller. Men man måste också tänka på att de reella möjligheterna ges. Därför beklagar jag att man bara gått halvvägs när det gäller offentligt biträde för förvarstagna. Detta är alltså bra, men man borde inte ha ändrat på bestämmelserna här. Jag avser att återkomma till denna fråga. Det är nämligen min uppfattning att det här är kontraproduktivt.

När människor inte får den hjälp som de behöver blir det bara mera trassel och ökad byråkrati. Dessutom går då allt fler under jorden. Tillsammantaget är detta negativt, och det finns mera att säga här.

Mot den bakgrunden yrkar jag faktiskt bifall till det förslag som finns här i ett särskilt yttrande och som gäller att man inte skall göra någon ändring i fråga om rättshjälpen.

I övrigt noterar jag att utskottet har uttryckt sig positivt i den viktiga frågan om tortyrskadade. Men jag skulle faktiskt ha önskat att man hade gått ett steg längre här och att man hade tagit denna fråga på ännu större allvar.

Georg Anderssons varningsord om de temporära tillstånden måste tas på allvar. Men jag vill inte gå så långt som Georg Andersson. Jag vill dock säga att det egentligen bara är i en nödfallssituation som det här skall tillgripas. Det är betänkligt om detta sprider sig som ett alternativ till asylrätten. Faran ute i Europa är att det kan bli så. Jag kommer senare med en rapport från Europarådets sida där jag mycket kraftigt poängterar de här synpunkterna. Detta kan nämligen bli en "backlash" för en rimlig och rättvis asylpolitik.

Jag tycker inte att utskottet på denna punkt tillräckligt har beaktat varningssignalerna här. Utskottet har dock inte varit helt negativt till de här synpunkterna, utan man har delvis beaktat dem.

Anf. 32 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag skall fatta mig mycket kort.

Som utskottsordförande vill jag till mina utskottskamrater från alla partier rikta ett varmt tack för den konstruktiva handläggningen i utskottet i den här frågan. Detta har resulterat i en mycket bred samstämmighet i de viktiga principiella frågorna.

Jag tror att alla i denna kammare delar min uppfattning, nämligen att det i utlännings- och flyktingpolitiken är viktigare att ta vara på det som förenar

än att ta vara på det som skiljer. Vidare har olika motionärer gett oss en elege för att vi faktiskt har försökt att så långt som möjligt nå samförstånd.

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

Överläggningen var härmed avslutad.

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Beslut

Mom. 1 (huvudmannaskap för asylmottagandet)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:

259 för utskottet

12 för men.

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 67 m, 22 fp, 24 c, 21 kds, 15 nyd, 1 -

För men.: 1 s, 10 v, 1 -

Frånvarande: 28 s, 13 m, 11 fp, 7 c, 5 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 4 (kommunal entreprenadverksamhet)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:

259 för utskottet

12 för men.

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 69 m, 22 fp, 24 c, 19 kds, 15 nyd, 1 -

För men.: 1 s, 10 v, 1 -

Frånvarande: 28 s, 11 m, 11 fp, 7 c, 7 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 9 (eget boende)

1. utskottet

2. res. 1 (nyd)

Votering:

258 för utskottet

14 för res. 1

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 s, 69 m, 22 fp, 24 c, 21 kds, 10 v, 2 -

För res. 1: 14 nyd

Frånvarande: 28 s, 11 m, 11 fp, 7 c, 5 kds, 9 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 11 (undantag från arbetsrättslig lagstiftning)

1. utskottet

2. res. 2 i motsvarande del (s)

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Votering:
152 för utskottet
121 för res. 2
76 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 69 m, 22 fp, 24 c, 21 kds, 15 nyd, 1 -
För res. 2: 110 s, 10 v, 1 -
Frånvarande: 28 s, 11 m, 11 fp, 7 c, 5 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 12 (samråd med länsarbetsnämnd m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 i motsvarande del (s)

Votering:
151 för utskottet
120 för res. 2
78 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 68 m, 22 fp, 24 c, 21 kds, 15 nyd, 1 -
För res. 2: 109 s, 10 v, 1 -
Frånvarande: 29 s, 12 m, 11 fp, 7 c, 5 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 18 (nivån på dagersättning)

1. utskottet
2. res. 5 (nyd)
3. men. i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

23 för res. 5
17 för men.
233 avstod
76 frånvarande
Kammaren biträdde res.

Huvudvotering:

247 för utskottet
16 för res. 5
10 avstod
76 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 109 s, 69 m, 22 fp, 24 c, 21 kds, 2 -
För res. 5: 1 s, 15 nyd
Avstod: 10 v
Frånvarande: 28 s, 11 m, 11 fp, 7 c, 5 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Jan Andersson (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 23 (patientavgifter)

1. utskottet
2. res. 6 (nyd)
3. men. i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

15 för res. 6

16 för men.

240 avstod

78 frånvarande

Kammaren biträdde men.

Huvudvotering:

248 för utskottet

11 för men.

14 avstod

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 69 m, 22 fp, 24 c, 21 kds, 2 nyd, 1 -

För men.: 10 v, 1 -

Avstod: 1 s, 13 nyd

Frånvarande: 28 s, 11 m, 11 fp, 7 c, 5 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 29 (tidsbegränsat uppehållstillstånd)

1. utskottet
2. res. 7 (nyd)
3. men. i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

21 för res. 7

14 för men.

238 avstod

76 frånvarande

Kammaren biträdde res.

Huvudvotering:

246 för utskottet

14 för res.

13 avstod

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 68 m, 21 fp, 24 c, 22 kds, 1 nyd, 2 -

För res.: 14 nyd

Avstod: 2 s, 1 fp, 10 v

Frånvarande: 28 s, 12 m, 11 fp, 7 c, 4 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 32 (rättshjälp)

1. utskottet
2. men. i motsvarande del (v)

Prot. 1993/94:74

17 mars 1994

*Mottagande av
asylsökande m.m.*

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

*Muntliga frågor
till regeringen*

Votering:
252 för utskottet
15 för men.
4 avstod
78 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 106 s, 68 m, 22 fp, 23 c, 17 kds, 15 nyd, 1 -
För men.: 3 s, 1 kds, 10 v, 1 -
Avstod: 1 m, 3 kds
Frånvarande: 29 s, 11 m, 11 fp, 8 c, 5 kds, 8 nyd, 4 v, 2 -

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

5 § Muntliga frågor till regeringen

Anf. 33 ANDRE VICE TALMANNEN:

Statsminister Carl Bildt är förhindrad att närvara vid dagens muntliga frågestund. I statsministerns ställe deltar vice statsminister Bengt Westerberg.

Vice statsministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde inom regeringen. Frågorna till övriga statsråd förutsätts i vanlig ordning beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Barnpornografi

Anf. 34 LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till justitieministern, som kan besvaras ganska kortfattat och koncist. När räknar regeringen med att kunna förelägga riksdagen förslag om åtgärder mot barnpornografibrott? Kommer dessa förslag att innefatta en kriminalisering av innehav av barnpornografi?

Anf. 35 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Från regeringens sida räknar vi med att inom de närmaste veckorna kunna presentera förslag när det gäller lagändringar rörande barnpornografi. Det är ännu för tidigt att säga vad förslaget från regeringen kommer att innehålla.

Lars-Erik Lövdén sade att det räcker med ett kort svar. Då tycker jag att det är viktigt att i sammanhanget göra ett påpekande. De regler som gäller för en grundlagsändring innebär att en lagändring inte kan träda i kraft förrän tidigast hösten 1994, eftersom det krävs ett beslut efter valet. Därför är det min och regeringens uppfattning att vi då ordentligt skall penetrera frågan och ha en noggrann beredning, så att konstitutionsutskottet inte skall råka ut för problemet att frågan inte är tillräckligt beredd.

Anf. 36 INGA-BRITT JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till jordbruksministern. För ett år sedan gick jordbruksministern ut med ett pressmeddelande där han gjorde stor affär av att man nu skulle kunna köpa röda danska pölser även i Sverige. Efter detta har vi fått reda på att det är en stor konflikt mellan importörerna av korvarna och Jordbruksverket. Enligt Konkurrensverket måste detta åtgärdas. Även Steffen Smidt från EG-kommissionens generaldirektorat för Task for Enlargement har tillskrivits av den svenska delegationen i Bryssel, och man förutser att detta kommer att åtgärdas. Jag vill fråga ministern: När anser ministern att det har vidtagits åtgärder, så att denna konflikt kommer ur världen?

Anf. 37 Jordbruksminister KARL-ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Genom det beslut som vi fattade för drygt ett halvår sedan blev det färgämne som normalt finns i smör tillåtet att finnas också i rödepölser från Danmark. Jag känner inte till detaljerna kring den konflikt som omnämndes. Jag utgår ifrån att den går att hantera ganska snabbt.

Information om lagändring

Anf. 38 BJÖRN SAMUELSON (v):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till justitieministern. Regeringen har lagt fram en proposition i vilken man föreslår vissa förändringar i sekretesslagstiftningen. Förändringarna innebär att barn får möjlighet att söka sina biologiska föräldrar på ett helt annorlunda och mycket bättre sätt än tidigare. Jag är mycket tacksam över denna proposition, eftersom jag under många år har drivit frågan här i riksdagen. Då är min fråga till justitieministern: Kommer regeringen efter det att riksdagen har fattat beslut att gå ut med information till alla de unga och äldre människor i Sverige som inte tidigare har haft rätt att söka sina biologiska föräldrar?

Anf. 39 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Först vill jag tacka för att jag fick ett tack för något som jag inte förtjänar. Den lagstiftning som här är aktuell berör Reidunn Laurén och inte mig. Självfallet kräver denna typ av lagändringar informationsinsatser, men det är omöjligt för mig i dag att uttala mig om hur denna information kommer att utformas.

Finansiering av vårdnadsbidraget

Anf. 40 BIRGITTA DAHL (s):

Herr talman! Bengt Westerberg, som jag riktar min fråga till, och jag kan i dag gemensamt glädjas över att det ser ut som om det inte blir något vårdnadsbidrag. Jag vill ändå ställa en fråga till Bengt Westerberg, och den har

att göra med att jag under förra året vid flera tillfällen fick försäkringar av både honom och finansministern om att finansieringen av vårdnadsbidraget skulle redovisas i budgeten.

Så skedde inte. I den meddelade man att de budgetmässiga konsekvenserna skulle lämnas i propositionen om vårdnadsbidrag. I den propositionen kan man läsa att förslaget har finansierats genom budgetförstärkningar i den nyligen framlagda budgetpropositionen.

Detta visar alltså på en uppseendeväckande lättsinnighet som är väsensskild från vad både Bengt Westerberg och Anne Wibbe brukar komma med.

Min enkla fråga är: Var detta för er så främmande lättsinne måhända betingat av förvissningen om att ni av riksdagen skulle befrias från bördan av vårdnadsbidraget?

Anf. 41 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Finansieringen är redovisad i budgetpropositionen, men i Sverige har vi som bekant inte något system med specialdestinering av olika utgifter. Vi redovisar de samlade utgifterna och de samlade inkomsterna.

När regeringen startade budgetarbetet i höstas hade vi uppgiften att dels leva upp till den del av saneringsplanen som skulle redovisas i budgeten, dels redovisa finansieringen av ett antal olika åtgärder, bland dem vårdnadsbidraget. Detta har också skett i den budgetproposition som har redovisats för riksdagen.

Anf. 42 BIRGITTA DAHL (s):

Herr talman! Det skulle vara mig helt främmande att föreslå Göran Persson en så dyr familjepolitisk reform utan att tala om varifrån pengarna skall tas.

Min följdfråga är: Var i budgeten finns den finansieringen, och varför hänvisar Bengt Westerberg i sin egen budgetbilaga till en kommande proposition?

Anf. 43 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag tror att det inte heller under den socialdemokratiska regeringstiden var vanligt att man redovisade finansieringen av utgifter en i taget och talade om varifrån pengarna kom.

Det normala är att man redovisar alla inkomster och alla utgifter. Ett exempel på en annan kostnadskrävande reform är handikappreformen, som vi har genomfört under stor enighet här i kammaren denna mandatperiod. Den kostar ca 1,6 miljarder per år, men inte heller för den har vi redovisat någon specialfinansiering, utan finansieringen ligger i den samlade budgeten. Vi har följt exakt samma princip när det gäller vårdnadsbidraget.

Statsskulden

Anf. 44 DAN ERIKSSON i Stockholm (nyd):

Herr talman! Jag har en fråga till vice statsministern.

Regeringen säger sig sanera svensk ekonomi. Men under den femårspe-

riod som saneringen pågår ökar statsskulden från 1 000 miljarder till 2 000 miljarder 1998 – en fördubbling, alltså.

Hur kan man kalla detta för sanering av svensk ekonomi?

Anf. 45 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Vilka ord man använder för att beskriva saker och ting kan naturligtvis alltid diskuteras.

Vår ambition är att stabilisera statsskulden så snabbt som det över huvud taget går. Avgörande för att det skall lyckas är egentligen inte den saneringsplan som regeringen har lagt fram, även om den är viktig, utan det är att vi kan komma tillbaka till full sysselsättning.

Ungefär tre fjärdedelar av den försämring av det offentliga finansiella sparandet som har skett sedan 1990 beror på den ökade arbetslösheten och andra omständigheter som hänger ihop med de dåliga ekonomiska tiderna, bankkrisen bl.a.

Detta visar ganska tydligt att en förutsättning för en sanering av de offentliga finanserna är att vi kommer tillbaka till full sysselsättning.

Regeringen har lagt fram en rad förslag här i kammaren, som bl.a. syftar till att förbättra villkoren för mindre företag, vilket är nödvändigt om vi skall kunna få ner arbetslösheten rejält under de kommande åren.

Anf. 46 DAN ERIKSSON i Stockholm (nyd):

Herr talman! Faktum kvarstår: Trots ett optimistiskt program och optimistiska antaganden om arbetslösheten kommer regeringen med nuvarade besparingsprogram inte att kunna presentera en budget i balans ens under nästa mandatperiod, förutsatt att man får förnyat förtroende.

Det innebär alltså att den nuvarande borgerliga regeringen inte skulle kunna presentera en budget i balans, även om man hade haft sju års oavbrutet regeringsinnehav. Hur ser vice statsministern på detta?

Mot bakgrund av detta måste det väl ändå komma förslag på ordentliga besparingar i kompletteringspropositionen?

Anf. 47 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Låt mig först säga att statsskulden inte är något stort ekonomiskt problem på den nivå som den nu befinner sig. Sverige har i förhållande till många andra, jämförbara länder, särskilt i Europa, en förhållandevis liten nettostatsskuld. Det är viktigt att visa på detta.

Det hindrar dock inte att statsskulden kommer att växa på ett oacceptabelt sätt om vi ligger kvar med ett stort budgetunderskott år efter år. Därför är det angeläget att komma bort från det stora budgetunderskottet, och det är också syftet både med regeringens sysselsättningspolitik och med den saneringsplan som vi redovisat för riksdagen och fått godkänd.

De svenska FN-trupperna i Makedonien m.m.

Anf. 48 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag har två frågor till Bengt Westerberg i hans egenskap av biträdande statsminister i dag.

Den första gäller utvisning av peruaner. Sedan en vecka protesterar hungerstrejkande peruaner mot utvisningen och avvisningen av peruaner som befinner sig i Sverige och söker asyl här.

Nyligen har FN:s rapportör om mänskliga rättigheter lämnat en rapport till FN om att rättssystemet i Peru är under all kritik och inte fungerar. Även människor som inte är s.k. terrorister löper stor risk.

Min första fråga är: Tänker regeringen se över sin bedömning av asylsökande peruaners skäl att stanna i Sverige, med anledning av FN:s rapport?

Det andra är också en internationell fråga. Avser regeringen att pröva flyttningen av svenska FN-trupper från Makedonien till Bosnien i riksdagen? Är inte frågan av så stor vikt att även riksdagen måste få möjlighet att yttra sig om den?

Anf. 49 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag måste erkänna att jag inte vågar kommentera den första frågan, eftersom jag inte känner till den rapport som Eva Zetterberg talar om. Jag föreslår att hon ställer frågan till invandrarministern vid nästa tillfälle.

Det är vår samlade uppfattning i de partier som är representerade i Utrikesnämnden, där den andra frågan har diskuterats, att även en eventuell överflyttning av trupper från Makedonien till Bosnien ligger väl inom den ram som riksdagen har fastställt.

I den ramen nämns en trupp om totalt ca 1 000 man, och jag vill minnas att man skulle komma upp i ca 1 100 om man skulle flytta över det kompani som i dag finns i Makedonien.

Frågan kommer att redovisas för Utrikesnämnden i morgon. Jag kan inte i dag svara på om vi kommer att finna anledning att återkomma till riksdagen den närmaste tiden, men det är möjligt.

Flerbarnsavdrag

Anf. 50 HUGO HEGELAND (m):

Jag har en fråga till Inger Davidson. Jag har nämligen motionerat om att man borde avskaffa flerbarnstillägget, vilket skulle ge 1 300 miljoner, och i stället införa ett flerbarnsavdrag, som skulle ge mellan 500 och 600 miljoner.

Detta motsvarar en finansiering av vårdnadsbidraget. Hur ser statsrådet på denna utomordentliga lösning?

Anf. 51 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Dessa frågor ligger inte på min domän i regeringen. Därför skall jag egentligen inte svara på den typen av frågor, och jag avstår helt enkelt från att göra det. Jag vill inte gå in på det.

Anf. 52 EVA JOHANSSON (s):

Senast i dag kunde vi läsa i en av de stora morgontidningarna här i Stockholm att man inom vården planerar att göra sig av med ytterligare 20 000 personer.

Jag skulle vilja fråga vice statsministern, framför allt i hans egenskap av socialminister, om han tror att det är möjligt att göra detta utan att allvarligt försämra tryggheten och säkerheten i vården.

Anf. 53 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag kan inte ge något generellt svar på det, men det är naturligtvis inte acceptabelt att försämra tryggheten och säkerheten.

Acceptabla är bara sådana personalnedskärningar som innebär en faktisk rationalisering eller effektivisering, dvs. då man trots nedskärningar kan upprätthålla kvaliteten.

Huruvida alla nedskärningar som Eva Johansson talade om – eller en mindre eller större del av dem – tillhör den kategorin kan jag faktiskt inte svara på.

FN:s barnkonvention

Anf. 54 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag har en fråga till socialministern. I år är det FN:s familjeår, och eftersom barnen har en särskilt framskjuten plats vill jag fråga:

Är socialministern beredd att arbeta för att barnkonventionen inkorporeras i den svenska lagen?

Anf. 55 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! När riksdagen tog ställning till barnkonventionen föregicks det av en prövning där man jämförde barnkonventionen med svensk lagstiftning. Då konstaterades att barnkonventionen i allt väsentligt redan var tillgodosedd i svensk lag.

Vi har senare fått påpekanden om att det finns brister på några punkter. Jag har redovisat dem här i kammaren tidigare. Vi håller nu på att förbereda lagändringar för att det skall råda full överensstämmelse mellan konventionen och den svenska lagstiftningen.

Stödet till frikyrkorna

Anf. 56 BERNDT EKHOLM (s):

Jag har en fråga till civilministern.

Enligt min mening sitter folkrörelserna litet trångt i Sverige. Jag skall precisera min fråga till ett område som civilministern har ansvar för. Det gäller de fria trossamfunden – frikyrkor och invandrarkyrkor och liknande.

Bidragen, i form av verksamhetsbidrag och lokalbidrag, har i reala tal

minskat under den borgerliga regeringens tid, till skillnad från under socialdemokratiska regeringars tid.

Om jag har förstått ett pressmeddelande rätt har det nu kommit en utredning om detta.

Min fråga till civilministern gäller om den borgerliga regeringens intentioner är att fortsätta att minska stödet till de fria trossamfunden.

Anf. 57 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag tycker att det är litet magstarkt att säga att folkrörelserna sitter trångt i dag. Om det är något som denna regering varit inriktad på så är det att öka folkrörelsernas inflytande i Sverige. Det gör vi på olika sätt.

På Civildepartementet har vi bl.a. tillsatt en beredning för att främja den ideella sektorns utveckling. Det handlar just om att öka möjligheterna för samtliga ideella organisationer i landet att bredda sin verksamhet och att också komplettera offentlig verksamhet på olika sätt.

Jag kan med tanke på hur läget ser ut i dag däremot inte lova att vi kommer att kunna höja anslagen inom den närmaste tiden. Men allt stöd handlar inte om ekonomiskt stöd.

Brottsoffermyndighet

Anf. 58 LISBET CALNER (s):

Herr talman! Jag undrar om justitieministern anser att Brottskadenämnden och dess verksamhet är att klandra.

Jag ställer frågan eftersom det är så väldigt bråttom att inrätta en ny brottsoffermyndighet. Varför har inte normalt remissförfarande genomförts när det gäller den utredning som föreslår den nya myndigheten?

Jag undrar också om ryktet talar sant: Skall brottsoffermyndigheten flytta till Luleå om riksdagen fattar beslut om en sådan?

Anf. 59 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Först vill jag besvara frågan om det finns skäl att klandra Brottskadenämnden.

Det finns det absolut inte. Skälet till att vi snabbt vill få en förändring är att vi är angelägna om att få i gång den verksamhet som Brottsofferfonden syftar till och som jag verkligen hoppas att riksdagen kommer att ställa sig bakom. I stället för att skapa nya myndigheter vill vi omvandla en befintlig myndighet som redan sysslar med brottsofferfrågor.

Lokaliseringen är ingenting som vi har beslutat om i regeringen. Däremot har vi angivit att man just i denna fråga bör följa tidigare riksdagsbeslut. Det finns klara direktiv om att man skall eftersträva utlokalisering vid nyskapande och förändring av myndigheter om det inte finns några hinder mot det.

Anf. 60 LISBET CALNER (s):

Herr talman! Anser justitieministern att det skulle innebära en förbättring för brottsoffren om man flyttar ut myndigheten någon annanstans i Sverige?

Anf. 61 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Självfallet kan en utlokalisering vara till nackdel för de stockholmare som utnyttjar närheten. Men den kan samtidigt vara till fördel för de icke-stockholmare som inte har möjlighet att söka direktkontakt.

Brottsskadenämndens verksamhet är en verksamhet där det primärt inte förekommer öga-mot-öga-kontakt. Kontakten mellan Brottsskadenämnden och dem som behöver stöd därifrån sker på andra vägar.

Prot. 1993/94:74

17 mars 1994

*Muntliga frågor
till regeringen*

Hemtjänsten

Anf. 62 JAN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till socialministern.

Antalet personer som får hemtjänst har minskat under flera år. Under senare år har det skett en minskning också bland människor över 80 år. Det visar sig att det framför allt är lågutbildade och kvinnor som har fått mindre hemtjänst. Välutbildade personer har däremot fått hemtjänst i bibehållen och t.o.m. ökad omfattning.

Vilka initiativ ämnar socialministern vidta på grund av detta? Det är faktiskt de lågutbildade som har sämst hälsa. Det borde egentligen ha varit de som fått bibehållen och t.o.m. ökad hemtjänst.

Anf. 63 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag tycker att det mest angelägna är att det sker en individuell prövning.

Det kan nog vara riktigt att personer som har förmåga att tala för sig ofta har lättare att få social service från kommunerna. Det har vi sett många exempel på tidigare när det har gällt barnomsorg, äldreomsorg och andra områden. Det är naturligtvis inte bra att det är på det sättet.

Det måste i första hand rättas till ute i kommunerna. Jag tror inte att det hjälper mycket med uttalanden eller direktiv från centralt håll, men jag har samma utgångspunkt som Jan Andersson. Den hemtjänst vi ställer till förfogande skall ställas till förfogande efter behov och inte efter förmåga att tala för sin sak.

Mellanskarven

Anf. 64 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till jordbruksministern.

Mellanskarven är en fågel som ökar väldigt snabbt i antal inte minst i Kalmarsund. Den beräknas fånga 1 500–2 000 ton fisk per år och utgör därmed ett starkt hot mot det kustnära yrkesfisket. Naturvårdsverket, som handlägger dessa frågor, medger inte åtgärder som på ett kraftfullt sätt skulle minska antalet fåglar. Förhållandena är nu sådana att det kustnära fisket är allvarligt hotat.

Avser regeringen att aktivt förhindra att yrkesfisket försvinner?

Anf. 65 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Frågan om mellanskarven på framför allt Öland har diskuterats under ett antal år. Jag kom i kontakt med frågan förra våren. Vi fann då inte anledning att vidta särskilda åtgärder.

Jag kan inte göra någon bedömning av om läget har förändrats efter det. Uppgifterna från fiskarna och Naturvårdsverket är motstridiga. Det finns bevisligen väldigt många fåglar. De stör uppenbarligen fiskarna. Huruvida fåglarna tar så mycket fisk att det påverkar fisket är än så länge inte helt utrett.

Om det finns synpunkter från fiskarna på Öland är jag beredd att lyssna till dessa än en gång för att överväga frågan.

FN:s barnkonvention

Anf. 66 BIRGITTA DAHL (s):

Herr talman! Jag skulle vilja återkomma till socialministern med en fråga med anknytning till FN:s barnkonvention.

Konventionen ålägger undertecknarna att göra sitt yttersta för att tillgodose barnens behov. Det är väl belagt att de besparingar som har lagts ut på kommunerna under de senaste två åren framför allt har tagits ut på verksamheter som barnen behöver.

Jag vill fråga socialministern om han anser att Sverige lever upp till andan i barnkonventionen om vi i praktiken handlar på detta sätt mot barnen.

Anf. 67 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag delar inte Birgitta Dahls uppfattning att vi handlar *mot* barnen. Däremot tycker jag att man kan se på de förändringar som sker i kommunerna med viss oro. Jag vill inte utesluta att det finns förändringar som vi inte tycker är bra.

Det var skälet till att regeringen på mitt förslag gav Socialstyrelsen och några andra myndigheter i uppdrag att noga följa utvecklingen i kommunerna under 1993. Vi vill se hur kommunerna gör när de måste spara.

Slutrapporten från detta uppdrag beräknas överlämnas till regeringen den 1 april. När vi har fått den rapporten skall vi ta ställning till om det krävs några åtgärder från regeringens sida.

Den muntliga frågestunden var härmed avslutad.

6 § Information från regeringen om åtgärder mot ungdomsbrott

Anf. 68 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Regeringens förnyelse av kriminalpolitiken fortsätter. I dag har de första stegen tagits i en ny handlingsplan på ett särskilt betydelsefullt område, nämligen bekämpningen av ungdomsbrottsligheten. Jag vill därför informera riksdagen om detta arbete.

Ungdomsbrottsligheten orsakar – som all annan brottslighet – i sig skador

för enskilda och för samhället i övrigt, men framför allt är den en viktig signal om risker för framtida, omfattande kriminalitet, missbruk och annan negativ utveckling hos de unga.

Brottsdebuten sker inte sällan i mycket unga år, ibland redan i 10- till 12-årsåldern. Åtgärder måste därför sättas in mycket tidigt, dvs. före tonåren. Rättsväsendets funktion är emellertid begränsad när det gäller denna yngsta grupp. Familjen och skolan är då viktiga för att tidigt identifiera risker och problem och förhindra att barn börjar med brottslig verksamhet. Barn och ungdomar behöver föräldrar som intresserar sig för dem, sätter gränser och reagerar då dessa gränser överskrids. Även skolan har en sådan roll. Föräldrar – och för övrigt alla vuxna – som inte förmedlar och upprätthåller normer, sviker barnen och ungdomarna. Vikten av att främja ungdomars personliga ansvarstagande, medmänsklighet, delaktighet och inflytande har understrukits i regeringens till riksdagen nyligen avlämnade ungdomspolitiska proposition.

Under tonåren begår många, särskilt pojkar, något eller några brott utan att de för den skull inleder en brottskarriär. Det kan därför vara av värde att ha en särskild åtgärdsstrategi för dessa s.k. tillfällesbrottslingar.

Brottsligheten hos tonåringar är annars huvudsakligen ett återfallsfenomen. Brottspreventiva åtgärder måste därför inte bara ta sikte på att bryta en pågående brottskarriär, utan framför allt, som jag nyss har nämnt, sättas in på ett tidigt stadium, ofta redan innan ungdomarna nått straffmyndighetsåldern.

Jag kommer nu att närmare redovisa innehållet i de reformer som förbereds och som har till syfte att motverka ungdomsbrott.

Ungdomsbrottskommittén överlämnade i juni 1993 sitt betänkande Reaktion mot ungdomsbrott till mig. Kommittén har övervägt i vilka former och på vilket sätt det allmänna bör ingripa när unga begår brott.

Kommittén föreslår bl.a. att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten skall utmönstras ur påföljdssystemet. Enligt kommitténs uppfattning är det rättsväsendet som skall bestämma påföljder för brott medan det är socialtjänstens uppgift att svara för att hjälp och stödåtgärder ges till dem som behöver det. Kommittén föreslår en ny frihetsberövande påföljd som speciellt anpassas till de unga lagöverträdarna. Den kallas särskild tillsyn och innebär placering på de särskilda ungdomshem som administreras av Statens institutionsstyrelse. Kommitténs avsikt är dock inte att frihetsberövande påföljder skall användas i större utsträckning än i dag.

Kommittén förslår också förändringar i fråga om handläggningen av ungdomsmål i syfte att åstadkomma en snabbare handläggning och en mer aktiv medverkan av den unges vårdnadshavare och av socialtjänsten.

Ungdomsbrottskommitténs förslag remissbehandlades under sommaren och hösten 1993.

När det gäller förslagen i de delar som rör förundersökningen och handläggningen i domstol har remissinstanserna i stora delar varit positiva. Detta gäller särskilt förslagen som syftar till att förkorta handläggningstiderna och förbättra samarbetet mellan berörda myndigheter. Också förslagen om förändringar av påföljder för unga tillstyrks av många remissinstanser. Det sak-

nas emellertid inte kritiska röster. Kritiken gäller särskilt införandet av en ny frihetsberövande påföljd och utformningen av den.

För egen del anser jag att det är rättsväsentet som i första hand skall bestämma form och innehåll i den straffrättsliga påföljd som skall följa på brott av unga. Det är viktigt att den unge ställs till ansvar för brottet och att han uppfattar sambandet mellan brottet och reaktionen. I de senare årens diskussioner har betydelsen av snabba, tydliga och konsekventa reaktioner på brott kommit att framhållas alltmer. Straffrättskipningen måste präglas av förutsebarhet, enhetlighet och proportionalitet. Om den verkliga grunden för det straffrättsliga ingripandet inte tydligt anges, kan den unge få den felaktiga uppfattningen att brottet egentligen saknar betydelse för ingripandet mot honom. Det finns också en påtaglig risk för att den unge berövas ansvaret för sina handlingar, och det gagnar inte hans fortsatta utveckling mot ett ordnat liv. Även om verkställighetsinnehållet givetvis måste vila på behandlingsinriktade åtgärder, kan det vara svårt att förena dessa principer med ett formellt bibehållande av överlämnandepåföljden.

Samtidigt kan man inte nog understryka vikten av att påföljdssystemet vilar på humanitär grund. En given utgångspunkt är att användningen av fängelsestraffet för ungdomar skall minskas ytterligare. Alla möjligheter till hjälpande, stödjande och rehabiliterande åtgärder måste tas till vara, bl.a. inom ramen för socialtjänstens verksamhet.

En så genomgripande omläggning av påföljdssystemet för ungdomar som föreslås av kommittén kräver dock noggranna överväganden. Självfallet måste den kritik från remissinstanserna som riktats mot den föreslagna påföljden särskild tillsyn analyseras och beaktas i det fortatta reformarbetet. Av särskild betydelse är att regleringen av verkställigheten av en ny frihetsberövande påföljd utformas så att verkställigheten främjar den unges anpassning i samhället. Som kommittén själv påpekat krävs här ytterligare överväganden. Det återstår därför ett visst beredningsarbete innan förslag i dessa delar kan lämnas till riksdagen. Enligt min bedömning innebär detta att det inte är möjligt för regeringen att nu under våren presentera sina förslag om ändringar i påföljdssystemet för de unga lagöverträdarna.

De processrättsliga delarna av kommitténs förslag kan emellertid behandlas av regeringen redan i vår.

Nu gäller följande handlingsplan.

Frågan om bl.a. verkställighetsinnehållet och lagregleringen av en ny frihetsberövande påföljd måste beredas ytterligare för att skapa ett mer fullständigt underlag. Det måste gjutas ett meningsfullt innehåll i den nya påföljden, så att verkställigheten inom de ramar som domstolen angett i varje enskilt fall blir speciellt anpassad till den unges behov. Samtidigt måste det såväl för den dömde som för allmänheten stå klart att det är fråga om en straffrättslig reaktion.

Det fortsatta beredningsarbetet kommer nu att ske inom Justitiedepartementet i nära samverkan med Socialdepartementet och de närmast ansvariga myndigheterna, nämligen Statens institutionsstyrelse, Socialstyrelsen och Kriminalvårdsstyrelsen. Resultatet av arbetet kommer att redovisas i en departementspromemoria, som efter remissbehandling kan ligga till grund för förslag till en reform på området under hösten 1994.

Under senare delen av våren kommer regeringens förslag i de processrättsliga delarna att redovisas i en lagrådsremiss. Det handlar här bl.a. om att förkorta handläggningstiderna av ungdomsmål hos polis och åklagare och att inom den nuvarande domstolsorganisationen ha speciella domare för brottmål mot ungdomar. En proposition med förslag i dessa delar kommer att lämnas till riksdagen före sommaren. I samma proposition bör för riksdagens kännedom även arbetsläget och inriktningen av det kommande påföljdssystemet för unga lagöverträdare kunna redovisas översiktligt.

En lagrådsremiss med regeringens ställningstagande till ett helt nytt påföljdssystem för ungdomar och till ändringar i reglerna om häktning av ungdomar under 18 år kommer sedan att utarbetas under hösten och vintern 1994/95.

Regeringen har i dag gett BRÅ i uppdrag att utarbeta ett underlag för ett nationellt brottsförebyggande program. En väsentlig del av detta uppdrag tar sikte på behovet av att kunna ingripa tidigt mot de ungdomar som befinner sig i riskzonen för att bli vanekriminella. Det tidiga brottsförebyggande arbetet i vid bemärkelse spelar, som jag tidigare har framhållit, den kanske viktigaste rollen i kampen mot ungdomsbrottsligheten. BRÅ skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 maj 1995.

Vidare har Riksåklagaren i dag av regeringen fått ett uppdrag att utarbeta en modell för hur s.k. medlingsverksamhet skall kunna bedrivas. Enligt min mening är det viktigt att de unga lagöverträdarna får ta ansvar för sina handlingar genom att konfronteras med följderna av vad de gjort. Detta kan ske genom att de t.ex. träffar dem som drabbats av brottet och försöker gottgöra eventuella skador. Riksåklagarens arbete, som skall redovisas den sista oktober 1994, skall ge ytterligare underlag för regeringens fortsatta överväganden av hur medlingsverksamheten skall kunna utvecklas.

Jag vill också avslutningsvis nämna att jag har för avsikt att låta utreda om sekretessreglernas utformning eller praktiska tillämpning i onödan kan hindra samarbetet mellan de myndigheter som handlägger ungdomsmål, dvs. polis, åklagare, socialtjänst och frivård. Det arbetet beräknas vara avslutat under senare delen av hösten 1994.

Jag har nu redovisat ett omfattande reformprogram på ett av de mest centrala områdena för förnyelsen av kriminalpolitiken. Vi har en god grund att stå på. Redan nu har viktiga steg kunnat tas, och inom det kommande året kommer regeringen att lägga fram genomgripande förslag som alla skall medverka till att våra unga får växa upp till mogna och ansvarskännande medborgare.

Anf. 69 LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Ungdomsbrottskommittén tillsattes ju av den socialdemokratiska regeringen 1990. Den har arbetat enligt de direktiv som utformades då. Ungdomsbrottskommittén presenterade ett enigt betänkande.

Nu säger justitieministern att en del av de frågor som Ungdomsbrottskommittén lyfte fram i sitt betänkande behöver ytterligare beredning. Jag skall inte invända mot det. Det finns skäl att mycket noggrant fundera över vilka som är de mest adekvata påföljderna när det gäller åtgärder mot unga lagöverträdare.

Herr talman! Jag har två frågor till justitieministern som tar sikte på det fortsatta beredningsarbetet. Sedan har jag några synpunkter på saker som inte ingår i justitieministerns redovisning i dag. Jag börjar med frågorna.

När det gäller den framtida handlingsplanen säger justitieministern att frågan om verkställighetsinnehållet och lagregleringen av en ny frihetsberövande påföljd måste beredas ytterligare. Då måste jag fråga justitieministern: Är inriktningen på det beredningsarbetet att påföljden och verkställigheten av den skall ske utanför kriminalvården, som Ungdomsbrottskommittén föreslog? Det skulle då ske på § 12-hemmen eller hem för särskild tillsyn, som Ungdomsbrottskommittén uttryckte det. Det är en oerhört avgörande fråga om det skall ske inom kriminalvårdens ram eller utanför. Jag skulle vilja höra justitieministerns synpunkter på det.

Den andra frågan gäller inriktningen på att minimera användningen av fängelsstraff. Är det också regeringens uppfattning att man så långt som möjligt skall ha den inriktningen på arbetet?

Sedan har jag några synpunkter. I det material som justitieministern har lyft fram i dag saknar jag en analys av orsakerna till brottsutvecklingen. Jag känner stor oro för vad den höga och långvariga arbetslöshet som finns bland ungdomar kommer att få för betydelse för ungdomsbrottsligheten.

Jag känner också stor oro för den nedrustning som sker inom barn- och ungdomsvården och fritidsverksamheten för barn och ungdomar ute i kommunerna. Jag är orolig för vad det kan få för återverkningar på ungdomsbrottsligheten. Jag skulle vilja att justitieministern kommenterade dessa punkter.

Anf. 70 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Jag skall gärna kommentera detta. Låt mig ta frågorna först.

När det gäller verkställigheten av påföljden särskild tillsyn är det inte något problem var § 12-hemmen formellt hör hemma. Däremot är det ett problem i vilka situationer som § 12-hemmen används, dvs. om de som har begått brott eventuellt sammanblandas med dem som hamnar på § 12-hem enbart på grund av sina sociala problem. Jag tror att Lars-Erik Lövdén är väl medveten om att detta är synpunkter och invändningar som har kommit fram i remissvaren. Det är denna typ av frågeställningar, vilka inte är penetrerade av Ungdomsbrottskommittén, som kräver ytterligare behandling.

Jag tyckte att jag var ganska tydlig i min information. Jag sade att regeringen har ambitionen att minska användandet av fängelsestraff för unga. Det är ett av skälen till att det är viktigt att vi hittar en alternativ form. I vissa situationer är frihetsberövande nödvändigt. Jag tror att vi alla kan vara överens om att vi så långt som möjligt skall undvika vanliga fängelser.

Sedan har jag uppenbarligen varit otydlig. En av de punkter som jag tog upp var de beslut som regeringen har fattat i dag. Ett av de besluten var nämligen uppdraget till Brottsförebyggande rådet att utarbeta en strategi för att förändra brottsutvecklingen och minska antalet brott i framtiden. En analys skall arbetas fram som en följd av det arbete som Brottsförebyggande rådet redan har gjort i sin framtidsanalys. Där har man pekat på att vi måste gå vidare och se hur vi kan utforma en strategi mot brott.

Oron för utvecklingen ligger bakom regeringens ansträngningar för att få

förändringar till stånd och för att få ökad kunskap. Om det vore så enkelt att vi med ökade ekonomiska resurser, utan ändrad strategi, skulle kunna få färre ungdomsbrottslingar skulle vi ha nått det målet för länge sedan. Under hela efterkrigstiden har resurserna för barn och ungdomar och deras omsorg ökat. Under samma period har tyvärr ungdomsbrottsligheten ökat år för år. Först 1992 hade vi en nedgång när det gällde antalet brott begångna av 15-17-åringarna. Vi skall inte dra några slutsatser av detta, men statistiken visar i alla fall att det inte bara är resurser som är avgörande. De har inte varit tillräckliga i sig. Vi måste ha en ny strategi.

Anf. 71 LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag nämnde arbetslösheten och de minskade resurserna till kommunerna som orosmoment. Det gjorde jag inte utifrån ett eget påstående. Jag gjorde det utifrån vad Rikspolisstyrelsen för fram i sin anslagsframställan. Där ser man med mycket stort allvar på den höga ungdomsarbetslösheten och de nedskurna resurserna till barn- och ungdomsvården och fritidsverksamheten.

Även om vi har haft en stigande brottslighet i Sverige har vi, till följd av att vi har satsat på dessa områden, haft en bättre utveckling än många andra jämförbara länder. Det var därför jag tyckte att det brast i inledningen av justitieministerns framställning.

Låt mig sedan komma tillbaka till frågan om verkställigheten. Jag kände en viss oro när justitieministern nu kompletterade sitt svar till mig. Hon tog upp frågan om detta skall vara en vård och påföljd som skall verkställas inom kriminalvårdens ram eller utanför den, men hon gav inget klart besked på den punkten. Svaret kunde nästan tolkas som om det fanns planer på att återinföra något slags ungdomsfängelser inom ramen för kriminalvården. Då vill jag klart deklarera att vi socialdemokrater aldrig kommer att acceptera en sådan strategi gentemot ungdomsbrottsligheten.

Vi menar att verkställigheten av en sådan påföljd skall ske utanför kriminalvårdens ram. Jag tror att det är mycket viktigt att ha det på det viset för att kunna bekämpa ungdomsbrottsligheten och få in ungdomarna på bättre vägar.

Anf. 72 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Lars-Erik Lövdén nämnde tidigare att Ungdomsbrottskommitténs samtliga ledamöter var överens. Om jag inte minns alldeles fel innehåller Ungdomsbrottskommitténs betänkande just ett förslag att § 12-hemmen skall höra hemma inom kriminalvården.

Det är regeringens uppfattning att det finns problem här som måste penetreras innan vi kan ta ställning till hur den särskilda tillsynen skall verkställas och vilket innehåll den skall ha.

Sedan är det ju helt rätt, som Lars-Erik Lövdén säger, att Rikspolisstyrelsen uttrycker sin oro för arbetslösheten och dess betydelse för de unga. Jag känner till det, och självklart känner Lars-Erik Lövdén mycket väl till det, eftersom han tillhör Rikspolisstyrelsen och alltså står bakom den uttalade oron. Samtidigt skall vi ha klart för oss att BRÅ har pekat på att enbart arbetslösheten i sig inte är avgörande för våra ungas kriminalitet.

Men visst finns problemet, särskilt långsiktigt. Därför är det arbete som regeringen sysslar med, som syftar till att skapa ett fungerande näringsliv och därmed flera arbetstillfällen, också av stor betydelse. Men det ersätter inte behovet av att utveckla en särskild strategi.

Anf. 73 LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Mycket kort. Jag vill rätta justitieministern på en punkt. Jag satt med i Ungdomsbrottskommittén, och jag kan försäkra justitieministern att jag aldrig skulle ha accepterat att hemmen för den särskilda tillsynen skulle ligga inom kriminalvårdens ram. Tanken var att dessa hem skulle administreras av Statens institutionsstyrelse. Det var Ungdomsbrottskommitténs förslag.

Jag vill än en gång markera att om regeringen skulle fundera på att införa någon typ av ungdomsfängelse inom kriminalvårdens ram, kommer Socialdemokraterna bestämt att avvisa det.

Anf. 74 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Det är intressant att få reda på vad bl.a. Lars-Erik Lövdén har tänkt, för i vart fall är det en hel del remissinstanser som har uppfattat Lars-Erik Lövdéns tankar på ett annat sätt. Det framgår tydligt av en del av de remissvar som vi har fått på betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Meddelande om inställd information från regeringen

Anf. 75 ANDRE VICE TALMANNEN:

Punkt 24 på föredragningslistan, information om läget i f.d. Jugoslavien och svenskt deltagande i fredsbevarande insatser, utgår p.g.a. sjukdom.

8 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 16 mars

1993/94:402 av *Lisbeth Staaf-Igelström* (s) till arbetsmarknadsministern om lokala kooperativa utvecklingscentra:

Vårt land behöver ta till vara alla möjligheter att öka företagandet. De nuvarande institutionerna i samhället är i huvudsak inriktade på traditionella företagargrupper, främst män. Glädjande är dock satsningen från NUTEK på kvinnligt företagande. I en rapport från Riksrevisionsverket om de lokala kooperativa utvecklingscentra noterades att dessa nått grupper som normalt inte annars ägnar sig åt företagande och med ett minimalt statsbidrag gjort insatser som varit uppseendeväckande.

Har arbetsmarknadsministern för avsikt att öka stödet till dessa lokala kooperativa utvecklingscentra för att den vägen ge chans till fler människor att starta kooperativ eller företag?

Prot. 1993/94:74
17 mars 1994

1993/94:403 av *Lars Stjernkvist* (s) till civilministern om bostadsmarknaden och ungdomar:

De senaste årens dramatiska utveckling på bostadsmarknaden har skapat ett nytt begrepp: mambos. Det är alla ungdomar som vill men inte kan skaffa sig en egen lya och som därför tvingas bo kvar hemma.

Bakgrunden är självfallet den höga ungdomsarbetslösheten. Men även kraftigt ökade boendekostnader spelar en viktig roll. De som flyttade in i en nyproducerad bostad i slutet av 80-talet eller början av 90-talet, samt de som inte hann skaffa sig en egen lya innan politiken lades om, har ensamma fått bära de senaste årens kraftiga nedskärningar av bostadssubventionerna.

För första gången på drygt 50 år ökar trångboddheten i vårt land. Det är framför allt många ungdomar som förlorar på att skillnaderna på bostadsmarknaden ökar.

I regeringens ungdomsproposition finns ett avsnitt om ungdomars bostadssituation. Den förda politiken refereras utan att konsekvenserna beskrivs och framför allt utan att några slutsatser dras. Mot den bakgrunden frågar jag ungdomsministern:

Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta för att stärka ungdomars ställning på bostadsmarknaden?

9 § Kammaren åtskildes kl. 15.42.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 4 § anf. 23 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Torsdagen den 17 mars

1 § Meddelande om anmälan till deltagande i debatter måndagen den 28 mars	1
Förste vice talmannen	
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 16 mars	1
Konstitutionsutskottets betänkande KrU11	
Konstitutionsutskottets betänkande KrU13	
Utbildningsutskottets betänkande UbU5	
Utbildningsutskottets betänkande UbU6	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande AU7	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande AU9	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande AU10	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande AU20	
Bostadsutskottets betänkande BoU10	
Bostadsutskottets betänkande BoU11	
Bostadsutskottets betänkande BoU12	
4 § Mottagande av asylsökande m.m.	8
Socialförsäkringsutskottets betänkande SfU11	
Debatt	
Maud Björnemalm (s)	
Arne Jansson (nyd)	
Berith Eriksson (v)	
Rune Backlund (c)	
Märtha Gårdestig (kds)	
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Georg Andersson (s)	
Berndt Ekholm (s)	
Inge Carlsson (s)	
Hans Göran Franck (s)	
Gullan Lindblad (m)	
Beslut	35
5 § Muntliga frågor till regeringen	38
Andre vice talmannen (om debattreglerna m.m.)	
<i>Barnpornografi</i>	38
Lars-Erik Lövdén (s)	
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
<i>Danska pölser</i>	39
Inga-Britt Johansson (s)	
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	

<i>Information om lagändring</i>	39	Prot. 1993/94:74 17 mars 1994
Björn Samuelson (v)		
Justitieminister Gun Hellsvik (m)		
<i>Finansiering av vårdnadsbidraget</i>	39	
Birgitta Dahl (s)		
Socialminister Bengt Westerberg (fp)		
<i>Statsskulden</i>	40	
Dan Eriksson i Stockholm (nyd)		
Socialminister Bengt Westerberg (fp)		
<i>De svenska FN-trupperna i Makedonien m.m.</i>	41	
Eva Zetterberg (v)		
Socialminister Bengt Westerberg (fp)		
<i>Flerbarnsavdrag</i>	42	
Hugo Hegeland (m)		
Civilminister Inger Davidson (kds)		
<i>Personalminskning i vården</i>	43	
Eva Johansson (s)		
Socialminister Bengt Westerberg (fp)		
<i>FN:s barnkonvention</i>	43	
Chatrine Pålsson (kds)		
Socialminister Bengt Westerberg (fp)		
<i>Stödet till frikyrkorna</i>	43	
Berndt Ekholm (s)		
Civilminister Inger Davidson (kds)		
<i>Brottsoffermyndighet</i>	44	
Lisbet Calner (s)		
Justitieminister Gun Hellsvik (m)		
<i>Hemtjänsten</i>	45	
Jan Andersson (s)		
Socialminister Bengt Westerberg (fp)		
<i>Mellanskarven</i>	45	
Bertil Danielsson (m)		
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)		
<i>FN:s barnkonvention</i>	46	
Birgitta Dahl (s)		
Socialminister Bengt Westerberg (fp)		
6 § Information från regeringen om åtgärder mot ungdomsbrott ..	46	
Justitieminister Gun Hellsvik (m)		
Lars-Erik Lövdén (s)		
7 § Meddelande om inställd information från regeringen	52	
Andre vice talmannen		
8 § Anmälan om frågor		
1993/94:402 av Lisbeth Staaf-Igelström (s) om lokala koopera-		
tiva utvecklingscentra	52	
1993/94:403 av Lars Stjernkvist (s) om bostadsmarknaden och		
ungdomar	53	

